

ABONAMENTUL:
 un an . . . 28— Cor.
 jumătate an 14—
 3 luni . . . 7—
 o lună . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate:
 un an . . . 40— franco

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrijași Nr. 11/2.

INȘURANȚĂ
 se primește la administra-
 trație.

Măștișite publice și loc
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Pentru votul universal

— Articol din afară —

Că fostul prim-ministru Héderváry e trimis azi de Maj. Sa în audiență de adio, în noua speranță a Ungariei, Lukács, și încă doi colegi, sunt primiți, tot azi, de acelaș monarh spre a depune jurământ de credință într-o demnitate de care se vor despărți și o dată prin cuvenitul adio; că monitorul publică autografe în cari acelaș monarh a scrisesează mulțumiri călduroase celui ce pleacă să fie făcut vre-o ispravă, dar multe isprăvi pe cari nu le putem uita, în deosebii noi români — ori incredințează conducerea afacerilor publice altuia — toate acestea pentru noi sunt peripețiile unei povești cunoscute din o bogată și tristă experiență, sunt un *viflaim*, pe care îl urmărim cu răbdare... Și asta, în speranța lumii, incredințându-se, de fiecare dată, să are de a face nu cu niște „magi“, ci cu o întrepriză de cea mai reacționară și șovină speță, n'are să mai creadă în asemenea eroherii!

Rezemat pe lipsa de cohesiune tot mai accentuată a factorilor politico-etnici ai monarhiei, deci pe strâmtorarea cercurilor naționale, neastâmpărul maghiar se lăcomește o seamă de ani, la cele mai nesăbuite încercări. În tovărășia nizuințelor semite, strălucite și ele cu politica vieneză, a dat în timpul din urmă asalturi decisive, al căror rezultat se va cunoaște azi-mâine... Fiindcă relațiile acestea extrem de încordate între politica maghiară nesățioasă și cercurile con-

ducătoare din Austria nu mai pot dăinui multă vreme, ci, printr'un joc al forțelor, — în care își va putea avea și întâmplarea rolul ei — se va hotărî odată definitiv cine trebuie să renunțe și să cedeze până în cele din urmă...

Pe noi românii din Ungaria nu numai nădejdea, ci convingerea nestrămutată, că odată și odată se va pune frâu ambițiilor bolnăvicioase ale șovinismului maghiar, ne călăuzește în atitudinile noastre pe calea urmată de înaintași. Fiindcă nu se va putea merge pe calea concesiunilor până la infinit.

Găsim, însă, că două sunt căile prin cari monarhia noastră va putea scăpa la limanul unei vieți politice normale: așezarea ei pe alte baze constitutive (*Statutele unite ale mării Austriei*) ori un sufragiu universal octroat și drept în Ungaria.

Noi, am străbătut, — cu o răbdare poate prea evanghelică, — anii turburi pe cari i-a inaugurat coaliția în politica Ungariei, i-a urmat guvernul trecut și-i împlinesc, probabil, cei ce jură astăzi — și am făcut-o îndeosebi în credința tare, că stăpânitorii noștri, mai curând ori mai târziu, vor putea fi constrânși, să dea țării o lege electorală, care ne va face să răsufletăm mai ușor în viitor. Chiar și în unele părți ale poporului maghiar, bănuiam un sprijin pentru împlinirea îndreptățitelor noastre speranțe, — dar încă mai vârtos

în câți-va bărbați de stat ai compatrioților noștri.

După șirul experiențelor, însă, pe cari a trebuit să le facem în anii din urmă cu așa numitele lor *personalități*, trebuie să rămânem în credința statornică și tare, că toate forțele maghiarismului stau în drumul nostru spre parlament și că va fi *al nostru* acolo, numai ceeace vom smulge prin sfortări supreme ni se va da din grație prea înaltă.

Soluția ar fi deci ușoară: să unim sfortările cu „grația“.

Grația, însă, pe de-o parte ezită, iar pe de alta e acaparată și căzută, în deosebi acum, în strâmtorare. Astăzi partidele maghiare, deși pe cât pot se păcălesc între ele, stau totuș zid în fața Vienei. Lukács va da domnitorului, prin apucătura tratativelor în doi peri cu partidele și prin suspendarea lor la un stadiu căutat — un buget provizoriu pe 6 luni, pe urmă va intra în rolul lui Khuen și, probabil, va ridica din umeri în ceeace privește proiectele militare, ca și reforma electorală.

Dacă va putea da în timp scurt o lege electorală, cârpiță prin contribuțiunea tuturor partidelor și culminând în „supremație“, va fi cu atât mai rău pentru Viena. Și poate va ajunge aici — întru cât ochiul îndreptat spre Bosfor al Rusiei reclamă toată grija cercurilor conducătoare ale monarhiei pentru cele de afară. Și maghiarii au avut întotdeauna concursul unor asemenea împrejurări ca și cinismul de a căuta după ele.

Noi românii, însă, cari atunci când monarhia face politică cu baioneta suntem „factorul“ cel mai important, se cuvine, ca și acum când sfârșirile pot să ne fie de fo-

0 noapte pe Caraiman.

Seboară de grabă ciobanul
 La târlă cu oile lui,
 E seară pe culme, și nu-i:
 Se 'ntunecă 'ncoț Caraimanul
 Cum nu-l mai văzii.

Stau neguri pe Jepi, pe Furnica,
 Și neguri pe Vârjăb-cu-dor.
 Se lasă din umedul nor
 Tăcerea și noaptea și frica
 Pe culmile lor.

S'a stins după mucedu stâncă
 Și ultimul roșu de-Apus.
 De-odată, cu soarele dus,
 O noapte cumplită și-adâncă
 Se varsă de sus,

Iar alta se urcă din vale
 Cu spaima eternei tăceri —
 Ah, cum a fost ziua de ieri!

Grozave sânt, Noaptele tale
 Tacute puteri!

Așa înaintea crucei
 A fost tohar-bobu, sacot:
 Putea peste-adânc Seocat,
 Și, neștiutor al mișcării,
 Sta haosul tot.

Și nu mai există nici vreme,
 Nici spațiu 'n enormul sîcîu,
 Se scurge jîlța 'n pustiu:
 Chiar sufletul însuși se teme
 Se crede că-i viu.

Aici, în sălbateca noapte
 Cunoști ce e rășnic și sfânt,
 Ce soă ai vieților sânt
 O rază și câteva șoapte
 Pierdute de vânt!

G. Coșbuc.

Maternitate

— Schiță originală —

de Horia Petra-Pofrescu

Doamna în negru își da osteneala să-i aducă argumente pentru *vieală*. Pregătise o cruciadă împotriva gândurilor lui negre. O strategie întregă. Diferite căi, cu aceeaș țintă. O ambulanță a suferinței îi era totdeauna la îndemână. Trebuiau îngrijite rănile, trebuiau prinse în in curat, legate cu seame, cari nu pricinuiseră dureri.

— „Natura, zici că nu-ți mai aduce bucurie — n'ai nici un prietin?“

— „Prietin? Prietinile sunt atât de rare. Cu-osenți? Da. Dar prietenii, adevărații prietini? Ai! Mi-e groază să mă și gândesc“.

Pentru astăzi era destul. Rana trebuia legată.

— „Zici d-ta că nu există prietenie. Ce e pasul, care-l fac eu? Ce-mi dictează să te îngrijesc?“

— „Aici sunt desarmat“.

La plecare: „Cine ești tu?“

— „Lasă, pe mai târziu“. Și doamna în negru închidea ușa fără să facă nici cel mai mic șgemot.

Când s'au întâlnit din nou auzise doamna că pacientul ei a încercat să sară de pe fereastră. Bolnavul zăcea acum într-o odaie cu zăbrele.

— „Ce-ai făcut, omul lui Dumnezeu!“

Bolnavul, cu ochii în pământ: „Aici nu mai ai ce căuta! Am să mă apăr! Vezi-ți de dram! In-

los, să deschidem cu cea din urmă violență focul împotriva partidelor maghiare, coalizate spre a împiedeca înlăptuirea unei legi electorale drepte.

Rândurile risipite ale tovarășilor noștri de luptă, slovacii, acelea încă și mai risipite ale sârbilor și poate chiar și cele ce abia prind a se încheia, ale șvabilor, s'ar reculege poate prin exemplul unui război întezit din partea noastră...

INTERNE

Alegerile comunale din Viena. Primim din Viena:

Ieri au fost alegerile pentru 4 mandate din curia a treia, devenite vacante, în reprezentanța comunală. Toate partidele au fost aliate contra partidului creștin-social. În districtul II și VIII au fost aleși candidații creștini-sociali, iar în al XVI candidatul creștin-social a ajuns în balotaj cu candidatul social-democrat.

Soluția ziarului „Zeit”. Lămuririle date de vice-președintele partidului justhist, contele T. Batthyányi, în numărul de ieri al ziarului „Zeit” asupra tratatelor urmate între guvern și justhiști cu privire la reforma electorală, a dat îndemn ziarului din chestiune să propună o soluție, singura posibilă — după părerea ziarului „Zeit” — în situațiunea actuală: înțelegerea între guvern și justhiști pe deoparte, iar pe de altă parte crearea unei reforme electorale care să țină seamă de exigențele democratice ale timpului numai așa va fi posibilă, numai așa ne-o putem închipui, dacă Lukács va ști mai întâi să se debaraseze de elementele reacționare din partidul guvernamental, și să guverneze numai cu ajutorul acelor elemente din partidul muncii cari sunt aplicate să voteze o reformă electorală democratică și sprijinit și de partidul de sub șefia lui Justh.

Dar va găsi oare Lukács între deputații și partidele actuale din parlamentul maghiar, pătruns de cel mai cras șovinism, 50 de oameni măcar cari să-i voteze o reformă electorală, cu adevărat democratică!!!

Noul minister pe chestia croată. E mai bine de o săptămână decând Lukács a ajuns la cârma guvernului și până acum nici prin vreo declarație, dar nici prin altă dispoziție n'a dat semne că ar voi sistarea absolutizmului din Croația.

Nu e mirare deci, că croații în fața acestei politici cu două fețe se pregătesc din nou pentru obstrucție.

Membrii partidului progresist s'au întrunit vineri pentru a discuta atitudinea ce o va lua acest partid în Camera maghiară. La această întrunire a luat parte și fostul ban al Croației Nic. Tomasich. Președintele, contele Teodor Pejacevich, înainte de toate comunică celor de față promisiunile făcute de prim-ministrul maghiar Lukács referitoare la Croația. Lukács a declarat că e aplicat a face Croației toate concesiunile posibile și păreri precum și limitele acestor concesiuni le va desvolta în discursul ce-l va rosti luni cu ocazia prezentării noului guvern în Camera.

În aceeași zi au început consfăturile clubului croat la care au luat parte afară de 17 membri ai partidului progresist și trei membri din clubul centrului și alți 8 membri ai coaliției sârbo-croate. Președintele constată, că deoarece guvernul maghiar încă nu s'a prezentat și prin urmare nici nu și-a desvoltat încă principiile de cari va fi condus în ce privește politica croată, nu e încă timpul potrivit pentru a lua poziție pro sau contra acestui guvern. Cu toate acestea însă președintele roagă pe fiecare din cei prezenți să-și spună păreri.

După vorbirea mai multor membri din partidul progresist se ridică în numele coaliției sârbo-croate și a centrului D. Popoviciu și declară că în înțelesul punctului 34 din pactul dela 1867 și a legii din 1870 reprezentanța legală a Croației expiră în 27 aprilie, constatând cu regret că președintele în consfătuirea avută cu Lukács nu i-a atras atențiunea primului ministru asupra acestui fapt și nu i-a amintit că primul pas pentru sistarea absolutizmului din Croația trebuie să fie convocarea dietei croate pe cât e posibil încă în timpul legal. Fără această garanță, zice D. Popoviciu sperez, că nu se va găsi deputat croat care să intre în tratative cu guvernul din Budapesta.

Chestia croată în Reichsrath. Dictatura, introdusă de guvernul maghiar în Croația, provoacă tot mai mult rezanță în cercurile politice din Viena. De repetate ori s'au ridicat în parlamentul vienez glasuri de protestare împotriva sistemului de asupraire al guvernelor maghiare, dar până azi fără mult rezultat. La sfârșitul ședinței de ieri a adresat deputatul Bianchini o nouă interpelație energetică primului ministru Stürgkh, spunând:

„Domnul prim-ministru ni-a promis că va face să înceteze stările insuportabile din Croația și va reda poporului croat constituția răpită. Persecuțiile și ilegalitățile comise în Croația au aflat răsunet dureros și în Dalmația. Și aici presa și dreptul de liberă întrunire sunt tratate după sistemul lui Cuvay. Roagă pe ministrul președinte să intervină ca să se pună odată capăt stărilor rușinoase ce domnesc de un timp încoace, nu numai în Croația dar și în Dalmația.

Jurământul cabinetului

Consfătuiri în palatul ungar.

Viena, 27 aprilie.

Ministrul-președinte Ladislau Lukács dimpreună cu colegii săi au prestat azi monarhului la Schönbrunn jurământul de fidelitate. Ceremonialul a durat aproape o oră. Lukács a fost primit apoi în audiență specială. Primul ministru a relatat despre rezultatele tratatelor, ce a inițiat cu șefii partidelor din opoziție. După orele 11 Majestatea Sa a primit în audiență pe contele Khuen-Héderváry, fostul șef al cabinetului.

După audiența sa dela monarhul Lukács s'a dus la palatul ungar, unde a primit vizita ministrului de război Aufferberg. Între cei doi bărbați politici a avut loc o consfătuire mai lungă și se crede, că Lukács a găsit și chipul cum să se aplice neze definitiv chestiunea Aufferberg. S'a luat și hotărârile privitoare la chestiuni ce se vor desbata în delegațiuni.

Lukács a mai primit și vizita ministrului președinte austriac Stürgkh. Cei doi șefi de cabinet au convenit asupra clarității cu care Lukács va avea să răspundă în camera austriacă cunoscutele declarații ale lui Stürgkh în chestiunea absolutizmului din Croația. Curând după aceea contele Stürgkh i-a mai făcut o vizită Lukács.

Membrii cabinetului se vor înapoia totuși la Budapesta încă deseară.

În cercurile politice de aici se așteaptă, că în audiența specială a lui Lukács s'au luat hotărâri foarte însemnate cu privire la reforma electorală. Se spune că monarhul ar fi dispus să-i dea lui Lukács o deplină latitudine în ce privește conceperea reformei, punându-i o singură condiție: votarea urgentă a reformelor militare, curând planurile lui Lukács se vor realiza deplin. Probabil chiar în ședința luni a camerei.

După ședința de luni camera va ajurnată din nou, din cauza delegațiilor și discuția asupra programului guvernului va începe numai după delegațiuni.

bizea d-tale mă supără! O să te jignesc, o să te bat! Asta o să ai pentru lăcătatea d-tale”.

— „Jigneste-mă, injură-mă! Eu stau lângă d-ta. Vreau să te mângâi”.

Se priveau ca doi dușmani, ochi în ochi, cu pumnii încheștați. Femeia de peste 40 de ani și bolnavul, care să fi avut 22.

— „Ce te poate bucura? — întreba ea des-nădăjduită.

— „Nimic”.

— „Cum? N'ai dat în viața d-tale tânăra de cîmici bun? N'ai prins o schinteie de iubire dela o ființă iubită?”

— „Ființă iubită? Vezi asta-i.*) Alergi ca un nebun după o ființă iubită. Îți plăsmuiești cu mințea înfățișarea și sufletul cel mai curat. Și cauți și cauți și cauți. Al! În sfârșit, în sfârșit, crezi că ai găsit. Ești alt om. Fiecare fibră a sufletului tău îți zice: ea e, ea e! Bucură-te! Bucură-te! — Dar e minciună! Auziți voi, e minciună! Tot ce ai gândit tu mai frumos și mai sfânt e aruncat în noroi cu gesturi brutale!”

— „Ai dat pe cărări nenorocite. N'ai avut noroc. O să ai de aici înainte”.

— „Se poate premeni sufletul după cum vrei? Se pot da uitării cele trăite? Îți sună în urechi, te simțеști, ca rămășițe, în svăcnirea brațelor tale, te urmăresc ca niște mânători, la vânătoare”.

— „Nu verbi așa. Uite, fii incredințat că n'ai dreptate. Vezi, și eu sunt femeie. Cum? Vrei

să generalizezi? Dacă ai găsit o ființă, care nu te-a înțeles, toate femeile sunt așa? Dacă ai avut o desiluzie cu un fost prieten, nu există pe întreg rotogolul pământului prieteni? Crezi că eu n'am avut și n'am suferit? Noi, femeile, nu putem să visăm și noi, în tinerețe, cum visați D-Veastră, bărbații? Poate și mai bine, și mai frumos?”

— „Filipica D-Tale nu-mi ajută nimic. Eu nu generalizez. Văd însă că am ajuns la o experiență tristă, dureroasă, neîngătoare. Ce folos că vezi clar, că nu se poate generaliza? Ce folos că ești pătruns de alte adevăruri, când simțеști că ești silit să trăiești altfel, altfel de cum visai?! Dă-mi alt trup, dă-mi altă viață! Dar ești în stare să-mi dai așa ceva? Nu. Aici zace tragedia vieții mele întregi.”

Nu plângea, nu râdea — surâdea trist.

— „Dă-mi altă viață — așa cum am visat-o!”

Într-o dimineață a venit doamna în negru cu ochii îngrijorați. S'a așezat pe dunga patului celui bolnav, i-a luat mâna în mâinile ei, i-a căutat adânc în ochi, blând, cu toată gingășia de care a fost capabilă și i-a spus domol, până când în gândul ei își făcea o cruce mare:

— „Acuma am să-ți spun cine sunt.”

Bolnavul s'a uitat la ea uimit. Întrebarea după care se sbuciuma de atâta timp, avea să-și capete acum răspunsul.

— „Cine ești?” zise ea când încercă el

să se ridice în așternut. „Stai liniștit — și uită-mă.”

— „Cine ești?”, întrebă el. Ochii lui priviră o bură de blândete.

— „Sunt o mamă”, zise ea izbucnind.

„Sunt o mamă”. Cuvintele cântau să se pleșoască cu țăriia cu care se anunțau. Pieptul fremăta furios. Și-a dus batista la gură și începuse să vorbească mai încet. „O mamă, și-a pierdut copilul. Pe câmpul de luptă. În luptă cu dușmanul țării. Slagurul copil. Frumos, deștept. — Înțelegi ce va să zică asta? Carnea ta! Trup din trupul tău! — L-am pierdut când era în vârstă cea mai frumoasă. Nu știu să-l mai văd nici odată. Nici odată! Gravă vorbă. Nici dimineața, nici la prânz, nici seara. Pentru totdeauna! Înțelegi? Tot-de-a-una! E ca nebună. Ca un animal fugărit din loc în loc. Vezi, nici chiar mormântul lui nu i-l știu. Nu știu. Cine știe în ce mușuroi de pământ zace, cu frați de luptă!”

Aici tăcu pentru câțiva timp. Se uită bine la bolnav.

— „Dneata n-ai inimă ca mine?”

— „Am”, zise bolnavul și-i întinse mâna slabă.

— „Așa. Îți mulțumesc. E primul semn de compătimire din partea D-tale.”

— „Nu mi-ai spus nici când așa ceva?”

— „Nu ți-am spus fiindcă am păstrat pentru clipele de acum. Ascultă-mă: Înțelegi ce va să zică a fi singură. D-ta înțelegi. Ai

*) Mamele mîie murit de mult. Tata e bătrân și nu

Bosforul și Dardanelele

— Înțelegerea italo-rusă — Interesele române —

Diplomația europeană se pare că este în ajun de a provoca o nouă surpriză.

Cu toate desmintirile oficiale și oficiale date atât pe cale de presă cât și organelor diplomatice ale statelor interesate, lumea începe din ce în ce mai mult să se întărească în convingerea că o înțelegere scunsă *trebuie* să existe între Rusia și Italia.

Este de observat că de un sir de ani, când înarmările puterilor au luat proporții monstruoase de astăzi și de când factorii politici au început să înțeleagă că o conflagrație între puteri poate provoca o catastrofă ne mai văzută până acuma, soarta diferitelor țări a început din ce în ce mai mult să se tranșeze în liniștea cabinetelor. Principiul care predomină astăzi politica europeană este nu uzul forței, ci manifestarea ei tocmai pentru a nu uza de dânsa.

În asemenea împrejurări războiul de astăzi tinde să se transforme din ce în ce într-o operație de bursă pe termen, în care o țară câștigă sau pierde, prin simpla speculație a forțelor sale fără a fi făcut încercarea de a și-le măsura cu alta...

Astfel, cu toată surprinderea ce a provocat-o la început, în marele public, expediția Italiei în Tripolitania, s'a văzut mai târziu că ea fusese diplomatică de mult timp realizată, întrucât, diplomația italiană își câștigase, printr'un schimb de concesii, consimțământul mai tuturor puterilor dela care s'ar fi putut aștepta la piedici.

Tot astfel Franța înainte de expediția sa în Maroc a înghițit un întreg sistem de înțelegeri, între care și cu Italia— căreia i-se recunoscuse mână liberă în Tripolis, — înțelegeri, cari aveau de scop să-i lase neturburată acțiunea sa pe malul african.

Și nu este astăzi acțiune de cucerire sau de influență în vre-una din țările mai însemnate a cărei situație nu e clarificată,

fără ca la baza ei să se găsească o înțelegere prealabilă bazată pe concesii reciproce între totalitatea puterilor sau o parte dintre ele.

Toate aceste înțelegeri, la început sunt desmintite categoric; de îndată ce însă proiectele astfel schițate în umbra cabinetelor capătă un început de realizare sau uneori după ce au fost realizate, se constată, că evenimentele ce urmează au fost de mult puse la cale și că numai pentru publicul mare ele constituie o surpriză.

*

Față cu asemenea proceduri nu trebuie să ne mire svornirile din ce în ce mai stăruitoare, că între Rusia și Italia trebuie să existe o înțelegere.

Italia, ajunsă la un moment când chiar și o națiune mai puțin nervoasă decât frații noștri italieni, își poate pierde răbdarea, voiește să termine cu orice preț afacerea în care s'a angajat.

Se împlinește aproape anul de când sângele italian stropеше năsipul pustiului Tripolitan și de când milioanele ei se tolesc într-o expediție, din care cu sistemul de până acuma nu are nici o perspectivă de a ieși cu obrazul curat.

Onoarea ei de mare putere ca și situația ei financiară abia consolidată după criza economică acută de acum câțiva ani, sunt puse serios în joc și pentru a și-le salva, este ușor de înțeles, că e dispusă a îmbrățișa orice mijloc.

Cât despre dorința Rusiei de a ieși în Marea Mediterana oare mai este nevoie de argumentări spre a o dovedi?

Cine nu a auzit de testamentul lui Petru cel Mare? Cine nu cunoaște câte ceva despre eforturile atât de mult reînnoite în ultimele două secole de a se așeza pe scaunul împăraților de Bizanț?

Câte nu a avut a îndura neamul nostru mai ales, de pe urma acestui vis al

țarilor; de câteori țările române nu au fost încălcate și strivite sub călcâiul groii al stăpânirii ruse?

Nu vedem și astăzi o parte a neamului nostru sfâșiată și ținută de ea sub vâul celui mai negru întunec?

Dar dacă așa a fost în trecut, când puterea moscovită se putea desfășura fără de nici o pedică pe patru fronturi, eu cât mai mult trebuie să fie astăzi, când în Extremul Orient se isbește de rândurile de fier ale japonezilor, când în drumul spre India întâlnește pe englezi și când în Marea Baltică se ridică din ce în ce mai uriașe puterea marină, și militară a Germaniei?

Putea pierde Rusia tocmai astăzi ocazia de a încerca o esire în Mediterană, o deschidere cel puțin a Bosforului și a Dardanelor pentru vasele sale?

Evident că nu.

Pentru aceasta nu era nevoie decât ca împrejurările să fie mai mult sau mai puțin favorabile și în privința aceasta momentul de astăzi este, nu se poate mai bine ales.

Din sistemul de puteri care ar fi să stea în calea Rusiei și de care de fapt s'a isbit Rusia în 1909, când cu chestinnea sârbo-bosniacă, astăzi una este cel puțin neutrală și aceasta este Italia.

Astfel că dacă o înțelegere nu ar interveni în ultimul moment, acest sistem este astăzi cel puțin cu un sfert al forțelor sale mai slab. Iar cu un asemenea moment nu se știe dacă Rusia va avea norocul să se mai întâlnească încă odată.

Această ocazie diplomația rusă nu a voit să o piardă. Și că acesta pare a fi adevărul o dovedește atitudinea sa de acum din care rezultă că atât desmintirile date de presa rusă cât și faimoasele declarații făcute la Petersburg ambasadorului otoman, Turkan Pașa s'au dovedit înșelătoare.

Iată, în deosebire de telegramele care vorbesc din ce în ce mai perzistent despre o înțelegere, cele mai recente declarații ale lui Sasanow făcute în Duma imperiului:

„Operațiunile războinice ale Italiei n'au atins interesele Puterilor și nici bombardarea

singurătatea așa de dureros. Mi-ai spus-o. Poate n'ai simțit așa de tare ca mine. Dta ai pierdut pe cineva iubit, eu am pierdut pe *fiul* meu, pe singurul meu fiu. Seara — la masă — singură, femeiața nu mai era el să mi dai sârnatul de dumineată. întreagă ziua nu așeam nici o vorbă de mângâiere din gura lui! Grozav!

Nici un sprijin, nici un sprijin de nicăieri! Bărbatul meu mort de mai înainte. De n'ai fi știut ori fericirea, ai fi trăit așa — de pe o zi pe alta. Dar așa? O, spune d-ta!..”

Bolnavul își proptea mâinile de marginea patului și se uita pierdut înaintea.

— „Mă înțelegi?”

— „Dacă te înțeleg!”

— „O, atunci trebuie să mă înțelegi și mai departe. Plângeam ea o femeie ce sunt. Toate bucurările lui le-am lăsat la locul lor, unde erau, când a plecat fiul meu împotriva dușmanului. Toată Odaia lui e și astăzi aceeași. Aceiași masă de scris largă, frumoasă, aceleași etajere, același pat, cu așternutul gata pentru folosință, aceleași cadre pe pereți, aceleași sipe de figurată pe masă, același balat de odaie atârnat în cuier. Visez zile întregi că are să vină. Fac un semn, ascult doară se va mișca ceva în odaie și o să vină el răzător, vesel, zicând: „Iată mă-s!” Visez și tot nu vine. Tot nu vine. Tot nu vine! Morții nu învie pentru noi. Am blăstămat soarta, am râs, mi-am bătut joc de toate, am plâns, am căzut în genunchi și m'am rugat: „Doamne, dă-mi-l înapoi!” Nimic. Înțelegi: nimic!”

Bolnavul râdea dureros.

— „Vezi, d-ta voiai să mori! Eu voiam să învie pe cineva. Să învie cu puterea rugii mele. Era zadarnic! — Și m'ia apucat o idee stranie: am venit aici, prin spital. Căutam pe cineva, ce o lunatică. Voiam să arăt gurașii cuiva, voiam să apuc în palmele mele capul unui bolnav și să-mi închipui că este fiul meu. Mă lăuceam, că n'ia surdit pe câmpul de luptă, că trăiește, că este încă rănit greu și că așteaptă îngrijirea mea de mamă. Lăuceam materialitatea a ajuns la conștiința mea. Voiam să fiu mama iubită, care și scapă copilul dela pierzare. — Vai, copilul era bolnav, bolnav greu. Spune d-ta, nu ai fost bolnav?”

— „Ști d-ta prea bine!”

— „Da, știu. Și te-am îngrijit. Spune d-ta cum te-am îngrijit!”

În ochii lui se născură iarăși acele priviri sălbatice din trecut, dar disparură în curând. Femeia din fața lui prea iși arată inima în văzul lui, prea mult își simurge din suflet ce avea mai curat și mai sfânt, prea vorbea cu un glas de mamă chinată — decât să fie vrednică de privirea asta dușmănoasă. Pentru prima dată simțea el asta mai cu tărie.

— „M-ai îngrijit ca o mamă!”

— „Ca o mamă”, repetă ea, „fîndcă credeam că e fiul meu aici. O, să-l fi cunoscut pe fiul meu! Ce bun, ce blând, ce nobil, ce plin de înțelepciune era! Nu era zi de la Dumnezeu să nu i mulțumesc de zece ori pentru clipita când am ajuns să fiu mamă. Vezi, eram prea fericită! Ori ce gând mi-l cetea el

de pe frunte. Nu era o dorință de a mea, care să nu mi-o înfăptuiască. Erau cu adevărat: mama și fiul!”

— „Dară eu..”

— „Ce vrei să zici?”

— „Eu cum ți-am mulțumit?” Ochi lui erau mănuși înfăia oară. După lungă timp, pentru fapte sale.

— „Cum? Să nu ne mai gândim la asta?”, zise doamna în negru. „Mi-am zis: Și *el are o mare*. Departe de aici, toate ne gîte nimic. Poate plînge lucruri grele. Mama lui să fie împăcată: o să îngrijesc eu de el. Ca și când ar fi ea aici, la căpătâiul lui. Nu, nu m'ia venit nici când gândul: să n'abă nici o mamă bucurie cu fiul ei! Mi-am spus: E destul cu chinul meu! Și-acum... acum mă pricep de ce m'am cutremurat de câte ori ai venit să-ți iai viața. Sunt a dona d-talei mamă. Dă-ți la mama d-tale, *trebuie să ții și la mine!*”

Bolnavul privea pe fereastră. Simțea cum i se ridică un nod în gât.

— „Vezi”, urmă doamna în negru, „mănu poți să ieși din spital!”

A urmat o tăcere plumburie. Simțeau amândoi că a sosit un moment decisiv.

— „Să ies din spital?” Dar unde să iasă? Ce avea el cu lumea asta? Ce-l mai putea interesa?

Gândurile de mai înainte cercau din nou să rupă zăgazul!

Dardanelelor n'a fost însoțită de astfel de acțiuni, care să ne fi dat să înțelegem, că Italia s'ar fi abătut dela politica urmată până acum.

Inchiderea Dardanelelor din partea Turciei atinge în mod simțitor interesele comerciale ale Rusiei.

Va să zică după ministrul rus, din toată afacerea, Italia, care a provocat un războiu mic și care amenință liniștea Europei prin operații de războiu dela care însuși contele di San Giuliano declarase la începutul războiului, că se va abține, iese hasma curată, iar Turcia atăcată pe nedrept în Tripolis și pe nedrept în Dardanele este singură vinovată.

Ciudată logică și de neînțeles dacă nu ar fi interesată.

Chestiunea este, până la ce punct se poate întinde înțelegerea italo-rusă? Se mărginește ea numai la deschiderea strâmtorilor pentru Rusia, ori are în vedere și alte pretenții care pot necesita o deplasare a forțelor militare ruse?

Și în acest caz în ce situație stau interesele românismului?

E evident, că în ultimul caz România va fi pusă direct în joc. Această eventualitate a și început să facă obiect de discuție în lumea politică și în presa din Țară.

Ceeace vom însă să scoatem aci în evidență este rolul însemnat ce compete României și românismului în general, în tripla mai bine zis dubla alianță.

Pe când în jurul blocului german se strâng din ce în ce mai puternic alianțele și înțelegerile puterilor marginale; pe când Italia se ia după toate ademenirile; mica dar puternica Românie stă neclintită strajă în flancul de sud-est al acestui bloc, gata în ori-ce moment să verse sângele vitejilor săi fi pentru puterea germano-austriacă, precum în 1877 a făcut-o pentru Rusia...

Ei bine, care este răsplata ce se dă acestui aliat în schimb pentru marea lui statornicie și pentru primejdiiile pe care le bravează? Răsplata este libertatea dată maghiarismului de a oprina la discrețiune pe frații săi de dincoace de munți.

Că asemenea procedee nu pot decât să deziluzioneze această țară, o știm nu

— „Nu”, zise blând doamna în negru, „nu, nu te gândi la ce a trecut. Incepi o viață nouă”.

— „Viață nouă?”

— „Da. Încearcă!”

— „Cu cine?”

— „O să-ți fi eu sprijinul. Am să fiu mama d-tale”.

Nodul îl simțea și mai bine bolnavul.

— „Mama d-tale a murit. Am să-i țin locul. D-ta ți-ai pierdut mama, eu mi-am pierdut fiul. Să încercăm să înlocuim amândoi ce am pierdut”.

— „Am avut atâtea deziluzii!”

— „Să clădim din nou la loc ce s'a dărânat. Doi vom ajunge mai departe. — Uite, odaia fiului meu te așteaptă”.

Tăceau amândoi și se priveau numai în ochi. De afară se auzea cîrîpîtul de pasări sfătoase.

Apoi, de odată, simți bolnavul cum este cuprins de o pornire nesușită până acum, cum e dus aproape fără de voia sa și auzi cum buzele sale rostesc cuvintele, după care lăisese suflatul său atâtea vreme: „Mama, mamă dragă!”

Doamna în negru se aruncă asupra lui, îi sărută capul în palme și-i sărută fruntea ca unui fiu scump. — Plîngeau amândoi.

— Fine. —

numai noi cari ca frați de sânge ne dăm bine seamă de ranele ce-i sîngeră inima, dar încep să-și dea seamă și dușmanii direcți ai blocului german din rândurile cărora nu de mult s'a ridicat, plină de ispită vocea lui Durnovo.

În fața unor asemenea împrejurări, oricare ar fi constanța bărbaților politici ai unui stat, este lesne de înțeles că el nu poate merge cu dînsa până la absurd...

Dacă o țară suferă tot atîta dela aliat cât și dela dușman, în chip fatal vine un moment în care inutilitatea devotamentului său i-se impune dictînd anumite consecvențe.

Un asemenea moment se pune pentru România astăzi când nuorii ce se strâng pe orizont amenință să se spargă mai întâi pe capul ei și dacă nu din spirit de loialitate cel puțin din calcul interesat, din partea blocului german se impune necesitatea de a nu o jigni prea mult dîndu-i frații la discrețiune pe mâna ungarilor.

EXTERNE

Nobilii basarabeni și sărbătorirea centenarului. — Iași, 12 april. v. Nobili din Basarabia s'au întrunit Duminecă, 8 april în Chișinău, într'o adunare extraordinară, pentru a discuta și stabili un program al serbărilor ce se proiectează cu ocazia centenarului „eliberării” Basarabiei de sub „jugul agarian”.

S'a adus la cunoștința tuturor, că suma adunată pentru ridicarea unui monument împăratului Alexandru se ridică la cifra de 734 de mii de ruble. (De sigur, împăratului Alexandru i-se cuvenea acest monument, pentru marile merite de a fi „cucerit” Basarabia... Colosala sumă adunată în acest scop dovedește pe de altă parte, de ce sentimente sunt animați nobilii ruși și rusificați când o vorba de a se lînguși într'un chip degradator de servil, pe lîngă dinastia — deși ar fi acut putînjă să întrebunțeze acești bani — într'un mod mai fericit). Se va mai așeza un bust, deasemeni al împăratului Alexandru, chiar în sala de ședințe a nobililor basarabeni. Se vor înființa încă și 5 burse, purtînd numele aceluiaș împărat, pentru fiii de nobili scăpătați.

Iar celebrul negat Krepenschi a dăruit liceului nr. 3 din Chișinău niște terenuri în valoare de peste 5000 de ruble, cu condiția ca liceul să poarte numele — se înțelege — împăratului Nicolae. O comisiune a fost aleasă să redacteze conținutul telegramei ce se va trimite țării cu prilejul serbărilor.

În sfârșit, două străzi din Chișinău vor purta pe viitor numele primului guvernator al Basarabiei, Izov, și a prințului Kutuzov-Smolenschi, plenipotențiarul Rusiei la încheierea păcii din București (1812).

Și când te gîndești, majoritatea nobililor, cari au luat astăzi aceste hotărâri, se trage din cele mai glorioase familii moldovenești...

Sasnov despre șansele păcii. În expozeul de ieri ministrul de externe rus a spus între altele următoarele:

Întîlnirea dela Raconigi a dovedit că relațiile prietenești cu Italia se deoseală și se întăresc tot mai mult.

Înțelegerea cu Austro-Ungaria ni-a succes pe baza principiului fundamental că vom asigura pacea și libera dezvoltare a țărilor balcanice și vom aprigini regimul tinerilor turci.

Situația politică din Orientul apropiat nu e însă chiar mulțumitoare, dar cu toate acestea sperăm că războiul nu va provoca un conflict general între puterile europene.

Operațiunile războinice ale Italiei, într'u cât acelea au fost făcute pe teritoriul depărtat n'a atîns aproape de loc interesele puterilor și nici bombardarea Dardanelelor n'a fost însoțită de astfel de acțiuni cari să ne fi dat să înțelegem, că Italia s'ar fi abătut dela politica urmată până acum.

Inchiderea Dardanelelor din partea Turciei atîng în mod simțitor interesele comerciale ale Rusiei. Ministrul nostru la Constantinopol a interve-

nit pentru deschiderea lor, provocîndu-se la liberalea vapoarelor neutre, garantată prin tratate comerciale. Nădăjdaim că în cel mai scurt timp liberă navigațiune va fi asigurată.

Evenimentele din urmă au dovedit că inițiativa luată de Rusia pentru aflarea condițiilor de pace a fost deplin motivată.

Punctele de vedere ale Italiei și Turciei au însă alături de acestea încă întru cât un greu se va putea stabili pacea în timpul apropiat. Cu toate acestea puterile nu vor înceta să-și reînnoiască îndatăca va fi cu putință încercările de împăciuire.

Turcia mărește paza la granița bulgară. În actual-le momente grele pentru Turcia mai serioasă lovitură nu i poate veni decît din Macedonia și de aceea guvernul turcesc a luat măsuri foarte riguroase nu numai ca să împiedice formarea bandelor pe teritoriul turcesc, dar și să oprească invaziunea lor din Bulgaria, unde de obicei iau naștere aceste bande.

Pentru aceasta s'a înmulțit în mod considerabil numărul posturilor la granița din partea Bulgariei astfel, că la fiecare 150—200 metri are câte un punct de observație, care poate imediat la prima cerere de ajutor să fie sporit cu 20—30 soldați. Toate posturile între ele sunt legate prin linii telefonice, cari comunică cu garnizoanele apropiate. În modul acesta nu mai este cu putință să se refugieze nici un bulgar macedonean, cu tagiu și nici ca bandele să treacă din Bulgaria în Macedonia.

Presă rusă și bombardarea Dardanelor. Verbind despre evenimentele ce se petrec la traversa Dardanelor, ziarul rusec „Revi” spune coincidența între bombardare și intervențiunea rusească pentru pace, dă să se înțeleagă că Rusia era în înțelegere cu Italia asupra acestui fapt. Aceasta privință ministrul de externe al Rusiei trebuia să dea o declarație formală, căci opinia publică rusească are dreptul la explicații, (cari ministrul le-a și făcut ieri Vineri), atunci când era ca întregul imperiu să fie într'o neplăcută situație.

„Novoje Vremes” zice, că bombardarea Dardanelor este o demonstrație italienească în formă într'u nimic cu planurile diplomatice rusești.

„Birjevia Viedomosti” scrie: Războiul între Turcia și Italia intră în o nouă fază, care putea provoca o gravă complicațiune a chestiei orientale. Paza aceasta însă, va aduce o schimbare rapidă rezolvare a conflictului italo-turc.

Revoluția în Maroc. Nouă știri alarmante sosesc din Maroc. Ura indigenilor împotriva cucerilor crește din zi în zi.

O telegramă sosită la Londra spune că trupă de 170 soldați arabi au părăsit postul care se afla la 32 kilometri depărtare de Albuș și armele și munițiunile cu ei au dezertat. Terenul, Englia și alte stațiuni, cari se află în interiorul Marocului, sunt în graba cea mai transportați la stațiunile de lîngă mare. În rîndul, unde se află 20 de germani periculoși foarte mare. Un trib arab ține prins pe reprezentantul unui sindicat din Hamburg, și pretinde întru eliberarea lui 20,000 franci. Europeanii cînteză să meargă pe teritoare necontractate, hîrtuți cu sbieci și puși în fiare. Franța va trebui să trîncească la 200,000 soldați ca să poată menține ordinea.

Ziarul Figaro anunță, că în executarea stărilor sediu asupra orasului Fez între comandantul lîtar francez în Maroc și între rezidentul francez sunt diferențe. Regnaut are nedumeriri litice cu privire la măsurile luate de general Moinier și cere, ca autoritatea sultanului să mîntuiască.

„Harem”

cea mai bună gumă

1 duzină 4 coroane.

În Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

Scrisoare din Londra

Dezastrul vaporului „Titanic”. — Reflexii asupra dezastrului. — Manifestația sufragetelor — Presa engleză și Dardanelele.

Londra, 23 aprilie 1912.

Toată săptămâna nu s'a vorbit, și nu se vorbesc încă decât de catastrofa lui „Titanic”. Conversațiile în America se urmează, și tot felul de zvonuri, care de care mai senzationale se publică. În camera comunelor au loc ieri o mare discuție. Mr. Buxton, președintele camerei de comerț, a declarat, că e pe cale a se nomi o comisie, care să examineze cu multă lăure amănunțită împrejurările care s'a petrecut dezastrul. Și cum se întâmplă obicei după un asemenea dezastru — o mulțime de neajunsuri ies acum la lumină cu privire la navigație.

Conducătorii marilor companii de vapoare se intruni, ca să ia măsurile de precauție.

*

F. Brunetière vorbește undeva, în *L'Évolution de la Poésie Lyrique en France* despre urmările pe care le poate avea pesimismul. Neînțeleș, de a avea mai stăruitor înaintea ochilor suferințele minorității, care ne amenință, de ne-am gândi la învingerea vieții, la moartea ce nu creștea nimic și nimic — neînțeleș, că s'ar îndrepta multe lucruri și ar fi mai multă simpatie în lume. De-a când via catastrofe ca una de azi cu vaporul „Titanic”, amuțesc pentru o vreme dușmăniile, oamenii se simt mai apropiați, gata să se ajute, fără rezerve de neam și religie. Rândurile de ieri jurnale din ziarul „Times” dau o bună expresie acestei gândiri:

„Vorbim noi mult de lăptă și întrecere și agonism internațional, și dăm dia cap privitor la tendințele demoralizatoare ale acestor lucruri, dar la atingerea oamenii sunt aduși în simpatie și bunavoință pe întreaga lume. La atingerea tragediei — tragediei naturii, oamenii sunt frați...”

Suntem așa siguri de noi înșine; împlinim cu așa de mănașitate: birim timpul și spațiul; avem elementele; viiturile și marea ne ascultă; suntem cingători în jurul pământului ca o strălucire de lumină, și ne trimitem vorbele prin spațiu. Gândim astfel că am stăpânit natura. Cu toate acestea acești uimitorii monștri de oțel, în câștig cu lux mai presus de visurile unui împărat roman, s'au umplut cu o populație de milioane și-i trimitem cu o încredere să străbata oțelul. Și se duce și cu atâtă regularitate, că-l socotim sigur și că poate fi vre-un pericol. Și atunci — nu, tăcută, nepătrunsă, după ce s'a pierdut acestor surprinderi, numai ce-și lasăți deștepți și la sfârșitul ei, omul e redus la un păgănen nepăsătoritate operele lui ajung la nimic.”

*

În Hyde Park, marele și faimosul parc din Londra, sufragetele au avut ieri o manifestație de împunătoare. Trăi care strălăb-au înmăfășate în parc — pe de trei după amiază, în mijlocul spațiilor unei lumi, cerșite și pentru suferința dar mai ele pentru a răsufla în parc. Carul cu 4 sufragete și cap sufragetelor, nr. 2 nr. 2 de-a ura sufragetelor nu făc de prapără declarația: *Taxarea Jării val e în România*; iar nr. 3 duca tot sufragetele și proclamații. Și nr. 2 nr. 3 și din No 1 și din No 2 și nr. 3, au scris să dăruie în cel puțin câștigător, *paragraful generalilor e un act politic*, și prin care englezii trebuie să fie scutiți de impozite care s'ar creștea; și nr. 2 și nr. 3 au scris de ar avea o noi oratorie mai frumoasă, din a căreia de ar se arăta vorba de nește.

„Noi luptăm pentru înălțarea și binele femeii în toate țările...”

*

Acțiunea flotei italiene în Dardanele nu-i așa serioasă. Toată presa e de părere, că bătălia n'a avut decât un scop politic: să forțeze pe altele Poarta de a încheia pacea. Se afirmă de-aia, că în această întreprindere joacă un rol decisiv, care ține cu orice preț să-i se deschiadă Dardanelele; și de aceea ziarele engleze nu uită să menționeze hotărât punctul lor de vedere în ce privește Dardanelele. Iată de pildă ce spune într'un articol din *„Daily News”*: „Politica Britanică a făcut stăruință la excluderea Rusiei din Mediterana. A fost un guvern britanic, care la 1808 in-

ventase doctrina încliderii Dardanelelor, și fiece ministrul de externe de atunci încolo a ținut ferm la asta doctrină. E interesul nostru să avem cât mai puțini rivali în Mediterana — e interesul nostru să menținem imperiul otoman; e interesul nostru, ca Egiptul și canalul Suez să fie liber de orice amestec rusesc”.

D. Larungu.

România amenințată de o invazie rusă

Care e rezistența noastră. — Considerațiunile unui ofițer român.

Cercările noastre militare sunt viu preocupate de noua fază în care a intrat războiul italo-turc.

De astă dată nu mai începe îndoielă că războiul a fost transportat în apele europene și că Italia nu va înceta operațiunile sale navale în Arhipelag până ce nu va obține pacea în condițiile formulate de ea în memoriul său către Puteri și cari au la bază anexarea Tripolitaniei și Cyrenaiciei.

Ori-care ar fi rezistența Turciei, ori-cari ar fi complicațiunile ce le-ar produce noua formă a ostilităților, concluzia finală e unică pentru Italia: stăpânirea completă și efectivă a provinciilor turcești din Africa de Nord și spre acest desnodământ își îndreaptă ea acum toată străfărită, hotărât și energie.

La noua sa acțiune, Italia nu mai ține seamă de nici o considerație, de avizurile amicale sau ostile ale Puterilor. De altfel consimțământul Puterilor îi e câștigat, în mod tacit sau fățiș, cu condițiunea numai să nu depășească o anumită limită din care ar decurge o confragație generală.

Dar aci e totul. Procedul Italiei n'a fost nici odată metodic și strategica ei a fost aproape necurmat disaprobată de oamenii competenți. De ce s'ar crede, că acum va proceda după principii mai regulate, mai sistematice?

tocmai acesta e punctul, care preocupă sferile noastre militare și în legătură cu el, atitudinea pe care o va lua Rusia. E un strâns raport între nebunia proverbială a Italiei și politica occultă a Rusiei.

Dacă există sau nu un acord ruso-italian în privința unei acțiuni navale în Dardanele și Arhipelag, nu este în chestie. Dar e fapt neîndoios, că Rusia va căuta să nu piardă ocazia ce i-se prezintă ca să de a lovitură, care să-i asigure supremația în Orient.

Va fi de ajuns o greșală mai gravă din partea Italiei, pentru ca Rusia să intre în acțiune. Și din momentul în care s'ar produce acest fapt, România ar trebui să se considere în stare de război și să ia pozițiunea pe care o dictază o asemenea împrejurare.

*

O asemenea perspectivă e foarte îngrijitoare și motivează cu drept cuvânt preocuparea cercurilor militare românești. Ele caută să dădească în descoperire actuale ale Rusiei tendințele sale de mână și analizează rezistența României în cazul unui marș al trupelor rusești spre Constantinopol.

Din părerile, cari se lansează în sferile noastre militare asupra acestei chestiuni e foarte interesantă aceea a locotenentului A. P., pe care o extragem dintr'un articol ce ni-l mărunțim.

Vișul de aur al regiilor, spune el, locotenent A. P., e în baza la poartă Constantinopolului, pe care îl deschiadă, pentru ca apoi să și formeze oțelul și dintr'un capăt al imperiului rusesc.

Tendința rusească în esență, este să învâle Marea Neagră pe la est și vest, pentru ca apoi, trăgându-o ca într'un clește, să poată ocupa Constantinopolul.

Să presupunem un moment, că a sunat clopotul teribil, ca Rusia să intre în acțiune. Dacă rușii înaintează spre Sud, au de urmat două direcții: una prin România și cealaltă pe Marea-Neagră.

Și iată pusă chestiunea, ce ar fi marșul rusesc prin România. Locotenentul A. P. îl prezintă astfel:

Înaintearea prin România e foarte dificilă. România are cinci corpuri de armată. Trupele rusești s'ar lovi de cel puțin trei corpuri de armată, cari le-ar zdruncina marsul.

Vine apoi linia învârită R. N. G., pe care trupele rusești trebuie s'o ridice, căci dacă ar lăsa-o

în spatele lor, pe când înaintează prin Dobrogea, marșul lor ar fi tăiat.

Prin Dobrogea e foarte greu de înaintat de carece rămâne un flanc descoperit pe uscat și expus tuturor loviturilor, deși poate rușii ar avea un flanc acoperit de flota de pe Marea Neagră.

Pentru a evita aceste lovituri, marșul rusesc ar trebui, deci, să coboare prin centrul Moldovei.

În tot cazul, pentru o invazie în România, Rusia n'ar putea să dispună de corpuri de armată și vreme foarte îndelungată.

*

Astfel este pusă problema acțiunii rusești contra Turciei de locotenentul A. P.

Sinteza ei este că România e cea dintâi amenințată de această nouă fază a războiului și că, de fapt, războiul contra Turciei înseamnă un atac contra României.

Această părere corespunde, de altfel, celor mai multe cari circula în lumea noastră militară. Singura rezervă care se face este că interesele Austro-Ungariei ciocnindu-se cu cele rusești, ea va interveni pentru a nu lăsa ca invazia rusă în România să poată lua un caracter alarmant.

Totuș, dacă se declară în realitate starea de război menționată, nu se vor putea evita complicațiunile.

E mai mult ca probabil că bulgarii se vor mișca și România va fi prinsă între Rusia și Bulgaria.

În cercurile noastre militare se crede de nădejde că o mișcare a bulgarilor ar fi în detrimentul lor — aceasta e și părerea locotenentului A. P. — deoarece Bulgaria s'ar găsi la rândul ei prinsă între Turcia și România; dar de alții se presupune că impulsul bulgar ar fi periculos pentru noi și ne-ar îngreuna foarte mult situația față de Rusia.

Totuș, dacă România va ști să manevreze în mijlocul stavilelor de tot felul pe cari le-ar crea o intervenție războinică a Rusiei în conflictul italo-turc, ea ar putea să se găsească în rolul cel mai frumos de beneficentă.

În această privință, semnalăm părerea locotenentului A. P., care este că România, fie că ar fi sau nu norocoasă în luptă, ar putea să revie la limitele ei teritoriale din 1878 sau chiar și mai departe, până la cele din 1812.

În adevăr, ar fi prea frumos... Dar deocamdată să luăm măsuri eficace ca să nu ne surprindă evenimentele și mai cu seamă ca ele să nu ne învingă.

I. S.

(„Adevărul”)

Scrisoare din București

O vizită. — Serbării.

12 april 1912.

România a fost, în timpul din urmă, obiectul unor vizite alese. Bucureștii au găzduit, atât de adesea, pe iluștrii oaspeți ai Apusului, personalități politice, literate, savanți academicieni, etnografi, oficialități.

Astfel, primarul Vienei cu consiliul comunal, Charles Richopin, academicianul și marele scriitor francez, Broda, publicist și mare propagandist în liza pacifistă internațională, Scotus Vator, (Seton Watson), marele etnograf englez etc.

Dar o atenție deosebită pentru țara românească s'a arătat din partea Franței. Vizitele din partea acestei țări, sora mai mare, din atâtea puncte de vedere a țării noastre stat care se întărește la garile Danubiu, sunt mult mai dese și au un caracter cu totul intim. Îți face impresia că o rudă își caută ruda, ori fratele pe frate.

Acum, pentru luni, 16 aprilie c., se vestește vizita d-lui Félix Roussel, președintele consiliului comunal din Paris.

La București se pregătește, de către primărie, o primire aleasă înaltului oaspe. S'a constituit un comitet care să organizeze serbările cari se vor da în onoarea d-lui Félix Roussel.

Se vor face excursiuni la Sinaia, Curtea de Argeș, Slănic și Buștenari în răstimpul celor trei zile în cari președintele consiliului comunal parisiian va fi oaspele României.

Înalta personalitate oficială va duce, fără îndoielă, din București, amintirea unei ospitalități caracteristice neamului nostru.

*

În vederea serbătorilor cu ocazia deșvălirei, la 3/16 mai c. a statuei lui Cuza-Vodă la

... se fac mari progrese. Grija organizării o are în primul rând administrația noastră. În Iași și Sighetu Marmației se fac toate măsurile cu putință, ca la serbările mari de comemorare să se poată face totul în mod normal pentru funcționarii care au fost jefiți pe sine.

Mai ales trebuie să se înlesnească călătoria la Iași și viața lor acolo, (fără să se uite muncitorii în care memoria marei doamnă, care a avut atâta solicitudine pentru nevoile ei, e încă așa de vie.

Nu vor lipsi apoi reprezentanții din toate păminturile făcute de neamul nostru. E o înaltă datorie de pietate față de domniitorul Unirii.

Curând după serbările dela Iași se anunță zădărnicele la București, pentru zilele de 11, 12 și 13 mai. Din inițiativa sindicatului ziaristilor se pregătește, în Parcul Carol I, acolo unde a avut loc expoziția din 1906, mari serbări care vor fi ale tuturor gazetarilor cari scriu în limba românească.

Prin îndemnul societății gazetarilor din București se crede că la aceste serbări naționale se vor putea întâlni odată muncitorii condeielui din toate țările locuite de români. Reprezentanții presei românești din Ardeal, Bucovina, Basarabia, Macedonia își vor putea da mâna, în București, pentru binele culturii noastre, ei, factorii ai unor importanți ai unității noastre culturale.

Se pregătește apoi, în Țara Românească, și altfel de serbări decât cele de care am amintit.

Cu ocazia centenarului răpirii Basarabiei, când peste Prut se serbatorește cel mai nealac act care s'a săvârșit împotriva aliatului de arme, în România, din inițiativa privată, se pregătește mari meetinguri de protestare.

Un comitet e însărcinat să facă pregătirile necesare.

Cor.

Un articol al ziarului „Drug“ din Chișinău relativ la centenarul Basarabiei.

În numărul său dela 29 martie ziarul „Drug“ din Chișinău, organ imperialist al „Ligei adevăraților ruși“, publică un foarte interesant articol pentru noi românii cu privire la Centenarul Basarabiei, pe care ne grăbim a-l reproduce pe de-a întregul, în traducere cât se poate de exactă:

„În mai țara noastră prăznuiește, o sută de ani dela alipirea Basarabiei la Rusia. Acum o sută de ani pusturile Basarabiei au intrat în corpul Rusiei, împărțându-se de cultura și... indolența rusească!

Minunat e norodul acesta rusesc! Alipind către noi imense provincii cu diferite populații, în timp de o sută de ani nu le putem asimila câtuși de puțin. Cucerind Caucazul am trimis acolo o mulțime de funcționari ai statului, învățători preoți și militari. Toți domnii aceștia au fost chemați să sădească cultura rusească în semi-sălbăteca țară. Și ce a eșit?

Gruzini, Armenii și Tătarii până în ziua de azi nu înțeleg în majoritate limba rusă și nici nu vreau s'o învețe. În judecătoria, în școale și în biserică răsună numai limba lor. Judecătorii de origine rusă sunt sibiți să se caplice prin tâlmăci; învățătorii sunt obligați să știe limba de baștină; și astfel o învețe și alți ruși cari vin în contact cu băștinășii. În așa fel puțin câte puțin populația rusească se asimilează cu băștinășii. Iată triumful slăviri rusești! (Aceste recunoașteri sunt foarte prețioase! N. tr.)

Aceste lucruri îl observăm și în alte locuri: Polonia, Finlanda și Basarabia. Basarabia de o sută de ani se găsește sub influența culturii rusești; dar în timpul acestei sute de ani s'a dezvoltat guvernământ rusesc. Cea mai mare parte a băștinășilor nu știu nici-o vorbă din limba rusă. Într-un sat moldovenesc n'ei să găsești nici-o picătură

de apă, dacă te-ai adresa în limba rusă. Ca răspuns o să primești o nedumeritoare străngere din umeri, și în afară de „nu știu“ nimic n'o s'auziți. (Dar în Dumă trădătorul Krupenscha a protestat, contra propunerii de a se da moldovenilor școale cu limba de predare maternă, zicând că nu există moldoveni în Basarabia, ei numai ruși! N. tr.)

Și cu toate acestea majoritatea populației trece prin miliție, unde nu numai că se învețe a vorbi rusește, dar și primesc oarecare cultură începătoare. În armata rusească astăzi nu avem nici unul fără știință de carte, fie el chiar străin. Dar îndată ce voinicul aruncă de pe sine uniforma, uită limba rusă și devine iarăș moldovean.

Toate acestea se petrec nu din vina băștinășilor, ci din vina revoltătoarei indolențe a stăpânirii rusești. Noi singuri suntem vinovați că nu ne înțeleg și nu vrem să ne înțelegă. (Sic N. tr.)

În loc ca noi cu o mână mai puternică și mai tare să învădăcinăm ideile rusești în mințile și inimile popoarelor cucerite. (Nu e cumva vorba de enut? N. tr.) noi sentimentalizăm și căpătăm rezultate cu totul contrare. Și în contra așteptărilor, singuri cădem sub influența popoarelor cucerite. Nu-i nimic de mirare că stăpânind o sută de ani Basarabia, n'am putut face nimic pentru rusificarea ei.

Acum din nou, în ajunul jubileului, aflăm de o hotărâre a societății românești, prin care să se „prăznuiască“ pe cât mai original zilele noastre de sărbătoare. (Aluzie la agitația profesorilor din Iași. N. tr.) În cugetul lor șovinistii români s'au dus așa de departe încât cred Basarabia ca o parte anexabilă încă la pământul României. În zilele sărbătorilor din mai, România se va îmbrăca în dolii după „sora sa, Basarabia ce plânge.“

Speranțele românilor sânt prea limpezi și prea evidente pentru noi: ei așteaptă un război la granița noastră apuseană, ca să-și îmbrățișeze „sora care plânge“ (!? N. tr.) Până într-un cât vor fi aceste planuri realizabile, ne va arăta viitorul. Dar deocamdată noi trebuie să fim foarte recunoscători vecinilor noștri cari cu o deplină sinceritate ne arată sentimentele ce-i tulbură. Poate că sinceritatea asta li-va aduce multe greutăți în viitor. (Nu cumva o să ne „eliberăm“ și pe noi de sub „jugul agarean“, „anexându-ne“?!... N. tr.)

În orice caz Basarabia nu va trece așa de ușor în brațele „surorii sale care plânge“.

Regulele buneii curviște ne îndeamnă să le fim la rândul nostru recunoscători pentru deplină sinceritate cu care își manifestă sentimentele pe cari le nutresc față de noi.

Trebuie să le fim deasemeni foarte recunoscători și pentru lămuririle pe cari ni le dau cu privire la frații noștri din Basarabia: noi credeam, că după o sută de ani de când se „împărtășesc de cultura rusească“ nici nu mai există, și când colo ziarul „Drug“ ne asigură, că moldovenii din Basarabia, nu numai că există, dar s'au apucat și de comedii, fără să-i îndemnăm noi câtuși de puțin: asimilează pe pravoslavnicii lor sinceritori! Asta-i curat scandal!

Dar să nu ne indignăm de geaba, căci ziarul „Drug“ ne dă singur explicația acestor fenomene: „Basarabia de o sută de ani se găsește sub influența culturii rusești; dar în timpul acestei sute de ani n'a devenit guvernământ rusesc. Cea mai mare parte a băștinășilor nu știu nici până în

ziua de azi limba rusă... și așa mai departe. Și în alt loc ne spune, că acest lucru îl observă și la gruzini, armeni, tătari în Finlanda și în Polonia... Asta o dovedește? — Puterica de asimilare a culturii rusești. Singur „Drug“ ne-a destăinuit și biciunea culturii rusești.

Și când acest lucru, singuri ruși îl cunosc, de ce se mai trudesce de pomă cu politica lor de rusificare? Astăzi nașii, și lucrul acesta îl susțin cei mai de tineri învățați din lume, nu se mai ceresc prin arme — în cazul nostru pământ! — ci prin însușirile cu cari sunt zestrute culturile lor. Au încredere în însușirile culturii lor rusești? Atunci, n'au de ce să le deie moldovenilor școli inferioare moldovenești, iar în cele superioare moldovenești se vor rusifica ei singuri, dacă însușirile culturii rusești, cu care vin în contact, sunt superioare celei românești.

Ne pune apoi în sarcina noastră țara dințea de a ocupa Basarabia, când rușii s'au găsi în cine știe ce încercături la granița apuseană.

Asta înseamnă, că rușii nu ne cunosc de loc pe noi românii. Căci o asemenea politică de aventuri o poate purta numai un popor necumpănit la minte, care se află în faza de copilărie, cum sunt bulgarii, turcii și noapte visează cucerirea Dobrogei, Macedoniei și poate chiar a... Europei! asemenea politică o lăsăm pe seama lașilor garilor.

Noi, ne încredem în însușirile de rezistență ale culturii noastre românești, și cu ajutorul căreia frații noștri din Ardeal, Bucovina, Basarabia și Macedonia și-au menținut atâta vreme caracterele lor distincte de români, și sperăm că le vor menține și acum înainte cu ajutorul lui Dumnezeu!

Iași, 12 aprilie st. n.

Șt. P. Moldovan

Dela frați

BUCOVINA

Vlaicu în văzduh!...

Sriem rândurile aceste stăpâniți de un terno sentiment de mândrie națională. Care e mândria din Bucovina, căruia să nu-i bată în inimă, cu putere, de fiorii, cari ne-au strălucit în fața noastră din urmă, când Vlaicu, în ziua de azi, ne ține în înălțimile albastre ale cerului de primăvară pe deasupra Cernăuților?... Da! suntem mândri că Vlaicu e fiu de țarău român! Os din țara noastră și suflet din sufletul nostru! O noi vădă de puterea de viață, de creație, de acțiune, geniu, cari zac ascunse, ca o comoară neprețuită în sufletul acestui neam fără noroc pe lume...

Cu toate acestea el vorbește... și când vorbește strigă așa de tare, încât străini, cari se dădău mult mai puternici decât el, văd că ne înțelegem și noi românii, născuți pe aceste plaiuri de la noi în lume și pământul, a rămas, cu toate mileniile de barbari, cari au trecut peste capul lui, și toate valurile străine, cari i-au supt sângele și duva din oase, un neam brav și ales, cum pe noi neamuri sunt pe lume...

Aurel Vlaicu este un strigăt al neamului nostru, care asurzeste și uimește pe toți cei care dându-ne încredere în marile puteri și talente, zac în sufletul nostru...

A sburat la Cernăuți de două ori... a călătorit de două ori ochii fraților lui cu lacrimi de bucurie și a făcut ca zile întregi să nu se vorbească în toată Bucovina decât despre el și despre țara lui...

Întâia oară a sburat miercuri 17 aprilie... în ziua aceea se făcuse o vreme așa de frumoasă și de frumoasă, deaurile erau așa de

Prutul așa de albastru, încât bolnav de-ai fi fost, te făcea sănătos, dacă ai fi stăit pe prispă afară... Parcă Dumnezeu poruncise să facă vânturile și apele ca să vadă și El mai bine năvălita omului de a se urca spre El... Era de față toată nobilimea românească din Cernăuți în frunte cu președintele țării contele de Meran, toți gazetarii și foarte multă lume... Când Vlaicu a dat drumul arilor și ele au început a bărnăi, toată suflarea adunată acolo se făcu numai ochi. Și cât ai aprinde o țigară Vlaicu era acuma sus... de-asupra pământului... în văzduh... Se ducea așa cum se duce o pasera... și nouă ni se oprise răsuflarea... multora li dădură lacrimile... S'a ridicat din ce în ce tot mai sus și se învârtice așa de frumos pe de-asupra câmpiilor înverzite, în cântec de ciocârlii... S'a întors apoi înălțat... și plutia așa de lin și frumos și bărnăia pe sus ca un bondar de cel marii... Trebu pe deasupra orașului, veni pe deasupra noastră și de sus, din văzduhul albastru, luminat cu aureole ultimelor raze de soare, Vlaicu ne făcea complimente cu mâna... Noi îi răspundeam de jos... Trebu apoi pește Prut și ocolind se cobori lin și ușor înaintea noastră... Cine n'ar fi voit să fie mai aproape să-l ia în brațe și să-l sărută?... Toți îl aclamau și îl felicitau cu fețele zimbătoare... Vlaicu rădea și el mulțumindu-ne... Președintele țării l-a felicitat foarte călduros și a stat aproape o oră cu dânsul explicându-i explicațiile — despre mașină — pe care Vlaicu i-le-a dat cu multă amabilitate...

Lumea n'ar mai fi plecat, dacă n'ar fi venit și seara, o seară blândă și dulce de primăvară...

Suntem însă în april... Și vremea în april e așa de schimbătoare!

Duminecă, 21 e., vremea a fost închisă a ploaie și un vânt rece, ca de toamnă, mâna noi mari, cenuși și vineți pe-un cer plumburiu de iarnă... Pe după amiază local alk pentru zbor, dealurile și înprajurimile se înegrise de lume venită din toate părțile țării...

Gemea pământul de atâta norod! Teată după amiază Vlaicu a stat în balconul spitalului de copii și s'a uitat la cer, cântând să vadă de unde vântul mai puternic vântul. Inzadar am tot așteptat să se liniștească... Vântul creștea... La 6 ore fără un sfert, Vlaicu își dădu dramul în zbor... Curenții îl împingea către pământ îngreindu-i ridicarea... Incepu să se înalte, dar vântul începu să-l chatine cu putere... El mâna înainte ridicându-se... Noi îl urmărim cu ochianele... De-odată vântul, așa de puternic, desigur sus, începu să-l suie și să-l coboare, Vlaicu era pe deasupra Ceahorului și cârni la dreapta... Curentul îi întoarse și atunci el cârni la stânga voind să se reîntoarcă... Acum începu o luptă cu toată puterea contra vântului... De pe Prut veniau curenții așa de puternic încât îndoiau copacii desfrunziți încă... Vântul voia să-l dea jos. Vlaicu nu se da și lupta din răspuțeri să-și doboare dușmanul... După o luptă de 7 minute, Vlaicu se cobori, lin, frumos, fără să i-se fi întâmplat ceva... Era obosit și tot stropit cu olei și benzină...

Zecile de mii de oameni îl urmăreau cu inimă strânsă de durere și de grijă, temându-se ca să nu fie el învins. Când l-au văzut însă învingător, toate piepturile au scos strigăte de bucurie. Vii felicitat și aclamat, Vlaicu a luat din mâna reprezentantului „Soc. pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina” coroana de lauri meritată și inscripția: „Geniului aviator român, frații din Bucovina”. Președintele țării și toți inginerii l-au felicitat călduros pentru curajul lui, care a întrecut toate puterile omenești...

Ca să-i mulțămim pentru cinstea ce ni-a făcut-o, pentru mândria ce ni-a adus-o și pentru zilele de neuitată sărbătoare, nu găsim cuvinte... Strigăm și noi cu neamul întreg:

Vlaicule! — să ne trăiești!

(„Vremea nouă”).

DE PESTE FRUT.

Pregătirile pentru a serba împlinirea a o sută de ani dela incorporarea Basarabiei la Rusia, continuă mereu și pe zi ce trece se fac tot hotărâți noi, atât din partea autorităților, cât și din partea nobilimei locale basarabene, în fața căreia se află ca mareșal, P. Krapnachi, deputat și foarte mare bogătaş.

Pe lângă cele ce s'au hotărât până acum, hotărâți comunicate la timp către adunarea, pe ziua de ieri s'au mai luat încă două noi hotărâți.

Mai întâi, primăria orașului Kișinău, capitala Basarabiei, în urma propunerii prefectului dela locul de fete D. Draganov, s'a hotărât ca două

din străzile orașului să nu mai poarte numele lor de până acuma: „strada Neoftească” și „Pavlov”, ci prima „strada Kutuzov”, iar a doua „strada I. N. Inzov”.

Această schimbare de nume se face în amintirea generalului Kutuzov, care a fost comandant general al armatei rusești la Dunăre, și care după ce a avut jasi multe lupte cu Turcii, a încheiat la 1812 pacea dela București, în urma căreia Basarabia rămânea provincie rusească.

I. N. Inzov, a fost de asemenea general de infanterie, care după moartea lui Kutuzov ca comandant al armatei rusești să lupte contra lui Napoleon, a luat șefia oștilor dela Dunăre și devenind și primul guvernator al provinciei en-cesite.

Pe când consiliul comunal ținea întrunirea convenită pentru a aproba schimbarea nomenclaturii străzilor amintite, în edificiul administrației guberniale a avut loc o adunare generală a nobilimei basarabene, în care de asemenea s'a discutat referitor la serbările jubileice.

Mai întâi s'au totalizat sumele strânse prin listele de subscripție ce se lansaseră încă din vara trecută, pentru strângerea unui fond din care să se construiască în orașul Kișinău, un monument al țarului Alexandru I. S'a constatat că suma totală strânsă până acum este de 73.000 ruble, rămânând astfel, să se mai strângă încă numai 7000, deoarece monumentul va costa 80.000 ruble. Stând astfel coboarea banilor, s'a hotărât ca lucrările pentru executarea monumentului să înceapă imediat.

Tot în această adunare s'a mai propus ca liceul de băieți din Kișinău să poarte pe viitor numele de „Liceul Alexandru I Împăratul”, pentru care scop se vor face convențiile interveniri la autoritățile în drept.

În sfârșit, ultima dispoziție din ședința de ieri a nobilimei, a fost aceea de a numi un comitet, care să redacteze telegrama ce se va expedia țarului, în ziua serbărilor, din partea nobilimei basarabene.

Depșteprut.

Cronica femenină

„O întrebare despre lux.” „Românul” 31 martie 1912 nr. 64.

Subscrisa suma simplă editoare, dar nu și scriitoare, din care cauză mă simt prea debila, în deprinderea de a putea purta condeia publicisticii cu dexteritatea, pe care o pretinde timpul de azi, cu împrejurările prezente. Cu toate acestea fie-mi permis a-mi pronunța și eu părerea pe scurt în tema impusă: „O întrebare despre lux.”

Propriamente adevărata temă o constituie întrebarea: „luxul depinde dela bărbat, sau dela femeie?” Întrebare curioasă în felul ei și cam culezătoare; cu atât mai culezătoare, cu cât excesele luxului sunt mai mari. Cu o cale formează și un bunșor preț de dispută și conflicte între ambele sexe, cu deosebire în viața familiară. Cu toate acestea o binevenită, căci acu e timpul. Se resara numai precauțiune tact și energie în cadrul inteligenței morale, căci de vom considera alte state civilizate, cum au desvoltat astfel de întrebări în publicistică, și care le-a fost efectul, trebuie să recunoaștem, că stăm în fața unei întrebări nu chiar ușoare de rezolvit, care suferă, ba pretinde să fie discutate din toate laturile ei.

Tiberilor noștri cu vederi mai înguste le impun mai mult domeniul luxos. Și când îmi dau silința să fac distincțiuni clară între lux și modă, deosebierea înțeleg această sub lux; adică a încălcarea atâtea minicari scempe pe vestimenta. În cea mai mare parte acestea dame sunt respectate azi. Și să venim puțin la întrebare, că aici cine e de viață Prin lux, adică, damele atrag atențiunea bărbaților și-i alesc să le admire sau rădă, în cel-mai multe cazuri însă damele cochete și luxoase la urma urzicilor toate devin de răs, căci ori câtă admirație ar avea un bărbat pentru o păpușă de modă, urmăriri tot numai acele suat, că se fac ridicole. Deci bărbații le admira sau se amuzează de ele fiindcă le atrag atențiunea, iar ele se îmbracă luxos ca să plăcă, și să fie admirate, astfel dar, și femeile și bărbații la fel suat de vină că luxul prinde rădăcini tot mai adânci.

Luxul e în țara ce e exagerat — iar noi români cum avem plăcut urela de a călca în exagerări, da nu ne dăm seama până undeva poate și până unde nu?

Apoi la îmbrăcămintă mai cu seamă exagerăm de nenumărate ori și prin hiperzelul de-a fi prea modern îmbrăcate adeseori ne facem ridicole. Spre ilustrare vă scriu iubite editoarea un exemplu. Era o zi toată, ca în zilele babelor, trolearul plin de noroi, cam e cu puțință în Ghierla, — plouă rece, vânt etc. O damicelă (numele și zădărnici nu le spun) într-o astfel de înaintă de zărniză făcea promenață vis-a-vis de seminarul din Ghierla, căci era „zi de mărtașie”. A putut fi de vârstă 18—19 ani, îmbrăcată cu, ca din cap până în picioare o numai un capicelu de lux, și un testimoniu fidel de uzură. Pălăria peste măsură decorată și mare așezată pe o frizeră de tot nepotrivită. Un palton fin, caftana cu boa de penă albă, — fostă cafeaie de păi, bluză neagră de mărtașă cu rachoari de saten, ciorapi cu și „șnur” ghebe jumătăți cu tocuri frageze. O păpușă cu alvărât! O însoțea o copilă mică cam de 12 ani, care îi făcea serviciul, de o înconștință, căci teologi o urmăresc cu privirea, căci ea nu se putea mița în șos, decât numai pe furiș, din cauza problemelor era, să dea pe ne-dusă. Acest corso ridicol îl făcu de multe ori prin ploaie, până ce odată dispăru... Cugelam întâi, că va fi ceva fată bogată de sfârșarii*) din provincie, care poate să-și permită astfel de plimbări. La o jumătate de oră însă am fost uceșărită a-mi schimba convingerea cănd am observat-o trecând într-o „bricică” cam deplorabilă, trasă de o mârtoagă cam defectuoasă iar de pe chesul „bricicii” probabil tata ei (preot român) în niște vestimenta deplorabile, dar de salon, mâna cu multă pricepere... Cam soadă înfățișare, nu-i așa? Dovadă de puțină pricepere... și mai puțină judecată și tragere de seamă ce se potrivește cu purtările și ce nu.

Dar acum în cazul de față cine e de vină „bărbatul sau femeia?” Cred că aici bărbatul și nici femeia, căci e vorba de un tată cu gravitate și de fetea acestuia. Premerg cu exemplul poporului, de aci vine, că și în popor se încaibă luxul mai tare.

O doamnă văduvă face din trei copilași ai ei adevărați muzicloni, — paiați, ca să fie la modă, și astfel și părțicia de avere remasă după bărbat și înecatul se mistuie pe lucruri ne trebuice. Cum au mai zis și alte corespondente ale României, că luxul nu se face numai în îmbrăcămintă, și aceasta e adevărat cu cunosc o damă care își spală căfulușul cu spirit gallic, și-l unge cu brillentiă și miroasă frumos.

D'apoi fetele de nație în port național, unde au Pau lepădat deja, și l-au înlocuit cu străni, dela streini cumpărate. Azi și pe fetele din popor le vezi cu ghețe albe de bal, pudrate ca vâruib, iar mâinile ca scoarța stejăriului. Așa au învățat dela domni. Lux, și iar lux pe bani grei și adăcător de mizerie și nefericire. Testimoniu de uzură etc. Dar vina a cui e?? Pe semne sau o poartă toți, — sau nu o poartă nimeni!

Bine, dar acum cum ne împăcam cu legea, că fiecare efect, cu necesitate absolută își presupune cauza corespunzătoare. după cum învățasem odinioară în preparandio? Efectele le vedem, — le cunoaștem cu toții, dar chiar cauzele acestora cad sub întrebare. Aceasta întrebare n'a preocupat și pe mine, și încă cu mult înainte de a apărea în „Românul”. Am ajuns la concluzia, că cauzele, cari promovează luxul, nu sunt *positive*, ci *negative*. Adică nici bărbatul, nici femeia nu sunt de vină, întrucât ar promova sau stârni cu oarecare forță la exesele în lux, ci sunt de vină întrucât nu dau direcție în dezvoltarea simțului mai rafinat de a se îmbrăca așa, ca să poți zice: e îmbrăcată în vestimenta simple, dar frumoase, — modeste, elegante, — nu strigătoare la lume, atrăgătoare de atențiune, sau apte de reclame jădovesci etc. — ci în colorii retrase, dar potrivite staturii, etății, și colorii feții și a părului; toate acestea — înțeleș, — asociate la ținuta suneșă și trebură cicioasă și la starea materială în care trăim. Și să nu intrăm prea departe în amănunte, observ, că în întrebarea aceasta înporoantă doar — că nici nu avem a face cu cauze sau motive direct coorote, ci abstracte, întrucât trebuie să considerăm de cauză direct caracterul sau mai bine zis inteligența morală provenită din cășiere a celor; ce re imaginea adeseori în dat și pe na vârbă învârbă. De aici rezultă că și această în cauză este viziunea care s'abătuse, și să referă direct la educația individului.

E o boala adevărată viziul luxului în țara... *) negociator

Litere — Arte — Științe

Literatura rusă înainte de Pușkin *)

(Studiu literar)

De Coriolan Petru

Oare fatalitatea orbă în jocul său corios, ori ceva putere necesară din natură o cauzează, că din timp în timp tot alte popoare s'au înălțat pe gazonul muzelor și îl ocărâneau spre gloria și renume?

Dacă privești evoluțianța literară și artistică modernă, ce au produs-o popoarele slave și în deosebi rușii, stai uitat, te închini înaintea originalității și forței elementare ce caracterizează această rasă, ca și înălțea unui Tabu sfânt, îți revălnitește povestea simplă a regelui egiptean, care păvînd epitele roștelor mărgărit a zis: cele ce au fost deasupra vor fi dedesupt și cele ce au fost jos se vor ridica în sus. Adeseori putem observa acest adevăr și în viața literaturii. Pe timpul când în Franța omul inimii, omul rațiunii și omul ironiei: Montesquieu, Rousseau și Voltaire agitau spiritele, literatura rusă nu ne prezintă altceva, decât niște opere primitive nu numai ca conținut ci și ca formă, scrise într'un limbaj slavobisericesc. Lomonosoff, Karamzin și Jukovski erau silțisă muncească intensiv pentru formarea unei limbi literare rusești, care să fie aptă a reda formele estetice, să muncească ca aceea limbă să înțeleagă și în saloanele nobililor, parfumate cu o cultură străină. Limba literară încă abia formată prin ei se pricea în serviciul curentelor străine, ca astfel apropiindu-se de mintile nobililor pline de sentimente străine și asigurându-și acolo un loc stabil, să poată exprima mai târziu puterea primitivă și originalitatea acestei națiuni.

Pasarile gigantice le-a făcut literatura rusă abia în câteva decenii, cașaco e un rar fenomen în istoria literaturii; iar cauzele acestei înfloriri repentine sunt parte împrejurările, cari au conlucrat armonii pentru înflorirea unei vieți literare-artifice, parte individualitatea acestui popor, care a trebuit să iasă la iveală. Și acum să vedem mai de aproape acest popor cu însușirile lui caracteristice, să vedem apoi împrejurările nefavorabile, cari au împiedecat mai înainte înflorirea literară.

I.

„In cazul poporului rus observăm o suferință istorică, care e moștenită parte dintr-o boală străbună, parte din năcazurile isvorite în decursul vieții” așa zice marele slavofil francez E. M. de Vogüé. Oare se poate, ca o națiune întregă să moștenească o boală și de ce natură să fie aceea? Psihologia ne învăță că da, iar boala moștenită, care a rămas din timpurile cele mai vechi la ruși este aplicățiunea mistică a spiritului slav către acele discipline negative, cari se cuprind azi sub cuvântul *ahilism*, ori la vechii înzi sub cuvântul *nirvana*. Etologul celebru Max. Müller vînd să dea definiția cuvântului sanserit *nirvana* ce pronunță în modal umător: Este acțiunea prin care stingem o lumină șoflând-o. Tocmai aceasta înțelege și nihilismul rus, el vrea să stingă lumina civilizațiunii, ca să cază iarăși în întenețime.

A asemenea nihilismul rus cu nirvana inuzilor pare a fi ceva corios, dar nici la un caz imposibil pentru un european cult, fiindcă rușii posed argumentele cele mai sigure, cari dovedesc pe deplin consăngenitatea acestor două popoare, anume: tipul lor fizic și argumentele lingvistice. Un rus modificându-și puțin îmbrăcămintea cu ușurință ar putea merge pe străzile vreunui oraș fără a fi recunoscut de rus; pe de altă parte lingvistica comparativă a adeverit afinitatea acestor două popoare. Pe baza acestei afinități zidese și deduce reții temperamentului lor melancolic și aplicațiunea către acelea discipline negative, cari le cuprind în sine acest cuvânt: nihilism.

Răsfoind fetele istoriei universale puține națiuni aflăm, cari ar fi fost atât de mult expuse schimbărilor și capriciilor sorții, ca și cea rusească. Popoarele apăsate pe că s'au dezvoltat între împrejurări mult mai favorabile, ele după înfrîngerea de război și a turburărilor interne au putut

*) Comparați ținută la societatea acad. Petra Maior din Budapesta.

lucra în pace pentru dezvoltarea și înaintarea lor proprie, revoluțiunile și războaiele nici când nu le-a reținut în mersul lor istoric; pe când în Rusia soarta parcă și-ar fi rezervat un teren pentru a tortura acest sărman popor care aproape în fiecare secol a fost oprit, încemi când făcea vre-o încearcare ca să avanseze în careva direcție. Te cuprinde o durere când vezi nouca zădărnica a lui Sisiip, cu speranțele ei la începutul vre-unei înceaceri, cu năcazurile și suferințele ei tantalice, văzând pînă de la înălțimile care din partea sorții nemulțume, care aștepte evoluția vreunui popor, iar pe de altă parte o favorizează.

În Rusia, acariția barbară și păgână durează încă vre-o 2-300 de ani după ce la celelalte popoare în mare parte s'au estizat. S'au bolozat mai târziu ca alte națiuni. Abia au luat însă mîrul sfînt al creștinismului din Bizanț, năvălirea tătarilor inundă acest nou pămînt creștin, a cărui popor finar abia a început a se pricea spre cultura Europei și Azia îl cheamă iarăși înapoi. Abia a scăpat de subjugarea străină în secolul al XIV-lea, l'au legat de glic Boris Godunov în ziua fatală a călătoriei Gheorghe a schimbat toate stările sociale de pe atunci: și-a osîndit națiunea la iobăgie. În secolul viitor o nouă invaziune: polonii supun stăpînirii lor aproape jumătate din Rusia. Și pe aceea i-a atîngat națiunea și acum poate răsfla mai liber, poate privi înainte, dar nu știe în care parte: către Europa ori către Azia? Cu Petru cel Mare națiunea se desbină în două părți: partea domitoare ține către apus, iar poporul sărăc spre Azia. Posturile mai înalte, administrația pămîntului erau lasate pe mâna străinilor, cari nu cunoșteau și nu înțelegeau viața poporului rus, îl năcazau și îl exploatau, de aceea îi muria țărutul rus: păgânii Cerece s'au început cu Petru cel Mare, s'au continuat cu împărăteasa Ecaterina. Veni un sir de generații, cari înțelegă traiul elegant din Franța, cari își însușesc din cărți franceze știința lor teoretică de economie și politică națională, dar acești economiști naționali nu au avut ideea cum crește graul răsese, despre care cu durere constată Pușkin, că în Rusia nu așa crește, ca și în Anglia. În umbra acestor plante exotice poporul rus vegeta și se dezvoltă după legile obscure ale originii sale orientale. S'au format deci, două clase: una a nobililor, cu o cultură absolut străină și una a poporului asuprit, incult și cu o viață aziatică. Spațiul mare dintre aceste două clase numai atunci a fost observat, când rușii laminai s'au reintors de către cerul francez la pămîntul rus, pe timpul lui Alexandru I.

Lăcărările prime evident, că au fost zădărnice, contingerea nu a fost restabilită, dar cu timpul tot mai mulți indivizi s'au aliat de grupa civilizată, care a crescut, dar contactul nu s'a efectuat. După moartea țarului Nicolau I, simțămîntul rus a izbucnit într-o elberare: a iobagilor, iar în ultimele decenii ale secolului trecut toate bunăvoințele au conlucrat, ca să facă patria unitară și puternică.

Nu numai istoria, dar și pămîntul și clima acestui popor e mai sălbatică și mai aspră decât la alte popoare. O rămășiță umedă a chaosului poți afla aici, unde Creatorul a uitat să își îndeplinească prima sa operațiune: despărțirea apelor de către uscat. Nu găsești aici o peatră numai un ori-ori monoton, despre care Tacit ne vorbește: aut silvis horrida, aut paludibus foeda. Mii și mii de servuri mergi nu vezi altceva, decât un șes monotou, lipsit și macar de conturile unui munte. Acest șes monoton o patria sufletelor perplexe, cari suat gata la o renunțare lungă, dar din cari de odată erimpe o lăcomie aprigă. Pămîntul, care e teatrul dramei rusești e mai acomodată pentru corfuri, decât pentru case, aici unde ideile sunt chiar așa de neacade ca și oamenii; e mai acomodată pentru alimentarea misticismului, a nihilismului, cari s'au născut de odată cu inima rusească *).

*) S'arșitul în numărul viitor.

*) De Vogüé: Le roman russe, Paris 1899.

negativă, pe care o ațintisăm mai sus, e negațiunea, lipsa (Verneinung) agenților, — a medicilor iecusii, cari să știe manua cu destulă dexteritate această epidemie a luxului. Și nici nu e greu de înțeles, că adevărata propășire să fie legată de numărul de indivizi. Din boalele luxului la tot cazul s'ar scoate o reuniune de medici dextri, iscusi, specializați în morburile luxului, — ajutați de un organ potrivit de propagare pentru idei sănătoase, rețepțe, și sfaturi de prevenire a morbului coplesitor, cum a fost spre exemplu: repauzarea și mult regretata, și durere, pînă a mai fost în viață, de noi neînțeleasă „Familia Română” a dlui L. Bolcaș. Foi de acestea și cum au germanii: „Das Blatt der Hausfrau” noi nu avem, nu din cauza, că am fi doar un popor prea mic, ci trebuie să recunoaștem că în această privință suntem cam rămași îndărăpt, tot din pricina luxului, că ne mai place ea strălucire, ne place fala goală, și cum s'ar zice: sărăcia cu ciucurii, ne plac bauchetele și tambalaurile, dar nu aceea, ca ce în adevăr am aduce bine neamului nostru.

La noi o foaie bună nu poate exista, că nu-i cine s'o sprijinească și dacă aceasta o așa, oare celelalte foi și gazete, ce le avem și noi nu ar putea deschide mai mult loc în coloanele lor și pentru întrebări de această? — Înțelegând, că soliditatea unei națiuni depinde dela adevăratele mame, cari știu ce înseamnă abnegare și jertfă, noi stăm cu mîinile'n sin... Nu, căci după cum mă conving tot mai mult, foile noastre ne și bat capul cu de acestea; rețepțe pentru salvarea luxului ca'n palmă, alte întrebări, cari privesc cu oarecare necesitate sexul frumos român sunt de tot rare. Toate caudă să „salveze patria” pe alte căi, cari pe mamel noastre poate nici nu le interesează. Ba adeseori află, ca în săptămânile trecute într-o foaie de noastră, — care pe semne sub pretext de bună propovăduitoare a inteligenței morale își proagă dreptul ei de existență, — așa chestii, cari — scuzați-mi expresia — sunt o adevărată murdărie. Altă foaie din regat, care se face a înțelege trebuințele mamelor națiunii noastre, posedând o rubrică menită acestor întrebări, fără termă de cenzură și critică, înfrîntată de viața Parisului, buclumă în lumea largă laturea cea nu prea bună a vieții sociale din Paris. „Sistemul indivizilor singularitici”... Să ne aducem aminte, că la noi, dela opincă pînă la stiflețul de lac, abia e o generație — Pînă acum singura foaie română, care știe și înțelege durerile noastre, care cu seriozitate, cu oarecare îngrijorare, se cugetă și la soarta noastră o „Românul”, care dovedește a fi conștios de sine.

După ce cunoaștem în tră-ături generale motivul luxului și mijlocul de salvare din acesta, ar urma în mod firesc:

1), să pătrundem în amănuntele motivelor cari dau anză luxului,

2), să cunoaștem escesele luxului, însoțite de daunele morale și materiale prevenite din acestea, și în fine

3), să statorim, că cine e competent, respectiv dator să lupte contra viciului luxului, și cari sun mijloacele, cari sunt a se aplica.

Acesta trei puncte nu le voi trata cu această ocaziune; pe de-o parte, să nu dau inhibiției estetice prea multă oboseală, pe de altă parte să nu mă extind prea mult, penru că memoriozitatea fiecărui punct cere să fie tratat separat.

Fiind astfel, provoc cu dragoste și căldură luptătoarele noastre, să ia în mîna armele progresului moral, căci înseamnă mult a se numi „mamele națiunii”, și pe ele le privește același „Deșteaptă-te Române!” Fiți salutate.

Iozefina Sterțiu,
inv. de stat pensionată.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.

Războiul Italo-turc

Atacul italienilor împotriva Dardanelor a produs o mișcare agitată între popoarele din Balcani. Și dacă flotei italiene li va succede să intre în Dardanele, aceasta ar fi signalul ca toate popoarele balcanice să se arunce asupra Turciei. Ziarul „Daily Telegraph” caracterizează foarte bine situația, când scrie, că Italia se joacă cu focul lângă vasul cu praf de pușcă; și dacă va exploda acest vas ea va trebui să poarte răspunderea pentru evenimentele îngrozitoare ce ar putea urma. Britania din Balcani este caracterizată și prin știrile ce se răspândesc că armata României și a Bulgariei stă gata să intre în Turcia. Atențiune trebuie dată însă știrilor cu privire la mișcările flotei ruse din Marea Neagră. Timutul mai nou al Rusiei e foarte suspectă. Și deși cercurile diplomatice din Viena afirmă, că nu trebuie să fie nici o teamă de un eventual atac al Rusiei împotriva Turciei, totuși nu trebuie pierdută din vedere, că demersul diplomației ruse, de multe ori nu se poate explica.

Un nou pas al puterilor.

Petersburg. — La inițiativa lui Sazanov ministru de externe al Rusiei, puterile intenționează să elaboreze, în zilele apropiate, o nouă propunere pentru pace, pe baza răspunsurilor primite dela Italia și Turcia, care apoi o vor înainta acestor state.

Inchiderea Dardanelor.

Constantinopol. — Două vapoare au încercat să treacă prin Dardanele, deși au fost admonitate, că Dardanelele sunt închise și minile periclitează trecerea. Vaporul „Samsun” s'a lovit de o mică corăbie și a explodat. Vaporul din fericeire a rămas nevinovat. Vaporul englez „Charing Cross” a trecut strămoșoarea fără nici un accident, deși a fost bombardat din întăriturile turcești.

Londra. — Contrar știrilor răspândite Agenția Reuter anunță, că despre deschiderea Dardanelor, încă n'a sosit nici comunicat oficial, dar se zede, că s'au făcut pașii necesari, că pentru vapoarele neutre Dardanelele să fie deschise cât de îngrabă.

Acțiunea flotei ruse.

Berlin. — „Lokalanzeiger” primește din București, că în chestia Dardanelor în timpul cel mai apropiat vor surveni evenimente foarte serioase. Flota rusească din Marea Neagră circula în apropierea Bosforului; vapoare de comerț române, care mergeau spre Bosfor, s'au întâlnit cu flota rusească.

Constantinopol. — Capitanul unui vapor grec afirmă, că a văzut flota rusească la o depărtare dela Bosfor de 35 mile maritime.

— Același lucru îl confirmă și declarațiunile capitanului, de pe vaporul român „Craiova”, care a sosit aici.

Bulgaria mobilizează.

Sofia. — Din cercurile din jurul guvernului bulgar se anunță, că armata bulgară, îndată ce flota rusească va apărea în Bosfor, va intra în Turcia.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

INFORMAȚIUNI

27 Aprilie a. 1912

Lucrul pe-lina limbii române la Frankfurt. Unul dintre cei mai buni prieteni ce-i avem între străinii cu noi ne cunoaște, e fără îndoială profesorul de limbă romanică la universitatea din Frankfurt pe Maica, d. M. Friedwagner. Ne iubeste neamul și mai presus de toate ne iubeste limba noastră dulce și armonioasă. Și în cultul ce-l are pentru limba noastră nu se mîntuiește cu aceea că în prelegerile d-sale despre limba românească își pune tot focul inimii și reliefează înaintea străinilor din Frankfurt tot farmecul ei, ei începând cu semestrul de vară al anului acestuia și-a luat de ajutor pe cel mai harnic tânăr din Bucovina, pe d. Ilie E. Toronțiu, fost până mai ieri iubitul elev al d-lui. Il felicităm pentru alegerea nimerită.

D. Ilie E. Toronțiu încă pe băncile liceului din Suceava s'a ocupat intențiv cu studii de limbă. Așa, încă ea elev de gimnaziu ni-a dat o traducere foarte bună a *Apologiei lui Socrates* și o traducere a dramei *Maria Magdalena* de Habbel, pe lângă alte lucrări mai mici. Inscris la universitate s'a apucat de o muncă grea și oboseitoare, ce taturora carii cunoșteam li-se părea peste puterile unui tânăr de 20 ani. Dar în scurt timp d. Toronțiu a dovedit că prin voință tare și dragoste de muncă orice greutăți se pot învinge. Și-a pus de scop să adune toate datele referitoare la numărul și referințele în cari trăiesc diferitele clase sociale ale fraților noștri din Bucovina și în mai puțin de 2 ani ni-a dat următoarele lucrări: *România și clasa intelectuală*, ridicându-și glasul cu toată puterea împotriva cutropirii jidovești. A doua lucrare cu mult mai extinsă și de-o însemnatate și mai mare ea era dinfai e studiul statistic asupra clasei noastre de mijloc din Bucovina în 2 volume. În primul volum se ocupă cu clasa meseriașilor, iar în al doilea cu a negustorilor. E destul dacă spun, că această lucrare de mare însemnatate pentru frații noștri din Bucovina, cuprinde până în cele mai mici amănunte date absolute exacte, controlate cu cea mai mare conștiințioasă. Cea din urmă publicație a d-lui Toronțiu e broșura *A fost odată* și conține mai multe povești și poezii populare. Aici încă o mulțime de povești și schițe, dintre cari o parte le-a publicat prin revistele și ziarele dela noi.

Li dorim d-lui Toronțiu aceeași tărie și dragoste de muncă în postul onorific ce-l ocupă și-l asigurăm că prin nimic nu-și poate servi mai bine neamul, pe care-l iubeste atât de mult, decât prin muncă și sârguință continuă.

Grozăvenile unei secte religioase. De luni de zile poliția urmărea pe ucigașii, cari au umplut de groază tinuturile provinciei americane Texas. Ucigașii necunoscuți pătrundeau noaptea în colibe Negrilor, iar în dimineața următoare numai cadavre tăiate în sute de bucăți și păcății stropiți cu sângele nenorocitelor victime, arătau semnele unei noi crime; mobilele din casă însă erau toate neatinate. De bande de hoți prin urmare nu putea fi vorba.

Zilele trecute a fost arestată în orașul Lafayette din Louisiana o fată de 19 ani Clementina Barnabet, care apoi, prin mărturisirile ei, a ridicat vâlul de pe misterul atât de neînțeles, mărturisind cu sânge rece, că ea singură stătuse 17 vieți și că fusese pătașă la alte 18 ucideri. Ea era șeful și preotul suprem al sectei religioase: „Church of the Human Sacrifice”. E destul să traducem pe românește numele acestei secte: „Biserica jertfelor omenestii” — ea să ne cutremurăm de grozăvenile comise de credincioșii ei. Intregă secta este compusă din negri, concepțiile lor „religioase” au fost aduse în America de negrii africani.

Clementina Barnabet, se provăzuse cu o baghetă, care — după convingerea ei — avea puterea de a o apăra de toate influențele păcătore. Bagheta o făcea nevinovată chiar dacă ucidea. Tot

dupa acest băi vrăjii își mai primise secta și numele de religioasă „voodoo”, adică secta baghetei magice. Cincizeci de aderenți sectari își câștigase Clementina Barnabet. Crimele lor „iertătoare de păcate” le comiteau acești pericioși sectari noaptea. Pătrundeau pe furia în colibe Negrilor, unde — ucideau cu numai pe membrii familiei, ci și pe toți marțorii oculari ai răcelului. După ce le tăiau în bucăți cadavrele, își vedeau de drum. Groaza acestei secte se răspândise atât de mult în regiunile sudice ale Louisianei și Texasului, încât Negrii — de groază — se baricadau în locuințele lor proprii și numai bine înarmați mai îndrăzneau să-și părăsească noaptea colibele.

Conducătoarea sectei, Clementina Barnabet, este o fată voinică, bine făcută și pe cât de sălbatică, pe atât de fanatică. Așa numiții preoți și preotese ai acestei secte au stins viața acelor victime, designate de Clementina, al căror sânge ea nu voia să-l verse. Număcii tuturor acelor nenorocici cari au căzut jertfă sectei „voodoo” se urcă la 35; era însă fixat terminul și pentru uciderea altor familii.

Tatăl Clementinei, fusese acuzat ca asasin al familiei Andrus din Lafayette. La tribunal chiar și Clementina a fasonat contra tatălui ei, în urma cărui fapt, Raymond urma să fie executat. Pedeapsa de moarte a putut-o încunjuța tatăl Clementinei, că s'a ordonat o nouă pertracțare în acest proces, când apoi Clementina a recunoscut nevinovăția tatălui său și a mărturisit că tot ea ucisese și pe membrii familiei Andrus. Pe baza mărturisirilor ei, poliția a pornit întinse cercetări pentru descoperirea tuturor sectarilor-asasini, cari vor fi duși înaintea tribunalului și trași la răspundere pentru omor.

România și congresul uniunii internaționale de drept dela Paris. Duminecă în 21 aprilie s'a deschis la Paris în localurile universității de drept congresul Uniunii internaționale de drept penal la care au fost invitați savanți și oameni de știință din toate părțile.

România va fi reprezentată prin d-nii Alex. Balasie advocat și dr. Vișoia Cornățeanu, profesor la universitatea din București.

Congresul va ține 4 zile.

Duminecă, prima zi, s'a discutat motiunea din 1910; legea trebuie să stabilească măsuri de siguranță socială contra delicvenților periculoși, caracterizată pentru o stare de recidivă legală fie prin obiceiuri de viață, pe care ea o va defini, fie de antecedente hereditare și personale manifestată printr-o crimă sau delict ce legea va determina. Seara la orele 7 a avut loc un dîneu de gală la d. profesor E. Garcon dat de d-na și d. E. Garcon în onoarea congresiștilor.

Luni dimineața s'a discutat a doua chestiune și anume: Congresul emite dorința ca reforma învățământului juridic și educația magistraților chemați a se pronunța asupra stărei periculoase a individului să fie pusă la ordinea zilei într'un viitor congres. Luni după amiază s'a vizitat închisorile: Fresnes, Santé, Dépôt și Conciergerie (Palatul de justiție).

Luni seara s'a ținut conferința celebrilor profesori Garraud și Van Hamel cari au vorbit despre: Problemele criminalității moderne și soluțiunile lor.

Marti s'a vizitat castelul dela Chantilly. În sala societăților savante s'a ținut miercuri ședința societății generale a închisorilor sub președinția d-lui M. Feuilloley, consilier la curtea de casație din Paris. D. Loubat procuror general la curtea de apel, a vorbit despre: Criza reprimării. Dezbaterile și lucrările congresului continuă încă.

Cum va fi vremea în mai și la anul viitor. Se procesează următoarele asupra vremii din săptămânile apropiate și din anul viitor: După 17 aprilie vremea se va îndrepta și a est timp, în care vor începe înghețurile dar vom avea parte de ploici vor dura până la 6—7 mai. Dela 9—15 mai trebuie să ne așteptăm la ninsoși și peste noapte chiar și la înghețuri. Nu numai la noi, ci și în alte părți ale Europei va fi un mai alb, cu nin-

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții imp. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru femei ::

ARAD

Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.

scri. În schimb, anul viitor 1913 va fi un an admirabil și atât de bogat, încât de mult nu a mai avut și nu va mai avea încă mulți ani păreche. În octombrie al acestui viitor vom avea călduri mai mari, decât în luna mai a acestui curent. Nu trebuie să ne înfrumusețăm pentru anul ce vine nici de înghețuri, nici de zăpezii. După 10 decembrie a acestui 1913 vom avea zăpezi foarte mari.

10,389.000 de cărți. „Baletul” Institutului Internațional de Bibliografie arată, în ultimul număr, că de la anul 1500 încoace, au apărut în toată lumea 10,389.000 de cărți.

Dar împărătesc. Cetim în „Progresul”: Trăgășul între frunzișii țării din Tervant-mare, al Vasile Lova, a dăruit consistoriului din Lugoj 30.000 cor. în scopul ridicării unei școli industriale în Tervant. Să trăiască!

Convocare. Despărțământul Făgăraș al Românilor învățătorilor grăd. din Arhidieceza greco-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș conform § 21 din statute își va ține adunarea de primăvară la 12 mai s. n. a. c. în comuna Dejani la care avem onoare a invita P. T. membrii ordinari și fondatori precum și pe toți binevoitorii învățământului popular. Program: 1. Participarea la serviciul din oficiu la carele 8 dimineața. 2. Asistare la examenul ce se va ține cu elevii școlii locale. 3. Deschiderea ședinței, citirea apelului nominal. 4. Alegerea notarului desp. 5. Alegerea comisiunilor: a) pentru aprecierea examenului și a dizertațiilor; b) pentru înscrierea de membri noi. 6. „Aratul și sămânțatul rațional” dizertație economică prelucrată de Ioan Pop, inv. dir. pensionat. „Computul în școlile populare” dizertație pedagogică citită de inv. Ioan Rozor. 8. Citirea procesului verbal luat în adunarea de toamnă. 9. Raportul casierului și bibliotecarului. 10. Raportul comisiunilor emise sub pct. 5. 11. Afaceri curente. 12. Propuneri eventuale. 13. Defigerea locului pentru adunarea de toamnă și designarea dizertațiilor. 14. Alegerea celor doi membri verificatori și închiderea ședinței. Vad, la 21 aprilie n. 1912. Octavian Popp, președinte.

NB. M. Onor. membrii fondatori și ordinari sunt rugați să achite până la adunare taxele de membrii costante.

Cooperativele sătești românești. Comitetul central al „Asociațiunii” se va ocupa zilele acestea din nou cu problema însemnată a cooperativele sătești, în legătură cu donațiunea de 50 de mii coroane făcută de dl V. Strossacu. Ancheta numită în acest scop, după conferințele sale ținute întâi la Blaj apoi la Sibiu, va propune comitetului — după cum cetim în „Tel. Rom.” să înființeze un birou central cooperativ, care să aibă îndatorirea de a stăruii pentru înființarea de însoțiri pe sate. Birou central cooperativ va întocmi apoi cursuri speciale, va ține conferințe și va tipări și răspândi informațiunile trebuincioase la întemeierea cooperativele sătești de orice soi.

Deratarea trenului expres. Din Madrid se telegrafează cu data de azi, că trenul expres din Andaluzia a deraiat lângă Villamorle. Locomotiva și 6 vagoane au fost scrobite. Mașinistul, un tehnicist, un conducător de tren și 12 pasageri au fost grav răniți.

Păcăleli de aprilie. O persoană oarecare din New-York, nedescoperită, a vrut să facă de 1 aprilie o glumă boacăni.

A făcut un om de paie, i-a îmbrăcat galant în haine bune, cu guler, cu ghete de lac la modă, în sfârșit un domn în toaletă foarte frumoasă, și i-a dat drumul în stradă dela al 24. staj. În câteva minute lumea se grămădi în jurul nenorocitului, venind chiar și ambulantele.

Care nu le-au fost însă ciuda când, venind să-l ridice de jos au găsit un om de paie. Se înțelege că cel ce-a pus la cale păcăleala a costat hainele cu care a îmbrăcat morița i-au costat

destul bani, dar le-a lăsat mai degrabă să le piardă decât să dea ochii cu cei păcăliți.

Aceii, note, libele de depunere, registre pentru bănci și birouri, cărți de rugăciuni, tipărituri în culori, cărți poștale ilustrate și totfelul de lucrări tipografice și litografice mai bine și mai ieftin execută atelierul grafic și scobitor de note, al lui Iosif Sidon, Lugoj (Bănat). — Desemne și prospecte gratuite.

x **Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Răkocky, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 788.**

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului).** Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opro” situată pe piața Tökoly, Lunca și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membrii cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvește 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

x **„Tokio” extirpător de bățături.** Se poate folosi cu succes contra bățăturilor (la picioare), negilor și contra scortășării pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bățăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: Tömöri Antal, Cegléd, I kerület.

ECONOMIE

Adunarea generală a băncii de asigurare „Transylvania”.

Banca generală de asigurare marelă „Transylvania” din Sibiu și-a ținut adunarea generală duminică la 14 aprilie n. c. în sala primăriei, sub conducerea președintelui institutului, a consilierului reșed dr. Wilhelm Bruckner, care a salutat membrii prezenți într-un număr frumos. Aruncând o privire asupra anului de gestiune 1911, reiese, că valorile asigurărilor de foc din secțiunea I s'au urcat la cor. 127.763,744 iar premiile la cor. 423.237,46. Numărul pagubelor a fost de 348. Din aceste pagube au fost plătite până la finea anului inclusive cele restante din 1910 cor. 272.257,45, dintre cari 51,72 proc. au fost acoperite prin reasigurări. Rezervele de premii din secțiunea focală s'au augmentat la 45 proc. Despre achitarea intereselor după titli fondului de întemeiere cu 5,4 proc. și amortizarea pretenziunilor dubioase, rezultă în secțiunea focală un profit curat de cor. 10.556,86.

La secțiunea II-a a asigurărilor asupra vieții, se constată cu finea anului 1911 o situație de asigurări de 10.126 polițe, cu un capital asigurat de cor. 10.931,322—. Premiile au fost de coroane 135,685,34, interesele la ambele secțiuni au fost de cor. 51,992,41, valorile după casela institutului au fost de cor. 55,837,36. Pentru eszuri de moarte s'au plătit cor. 171,032,02. Pentru asigurări de termeni și asigurări de zestre a devenit scadentă suma de cor. 120,890—. Fondurile de rezervă, de premii și premiile tranzitorii s'au urcat la cor. 1.574,675,23. După plățirea intereselor de titli de întemeiere de 5,4%, și după amortizarea unor dubioase, a rezultat și în secțiunea aceasta un escedent de cor. 5.222,64. Efectele fondului general de rezervă și ale fondurilor speciale de garanție s'au urcat prin cumpărarea de scrisuri fonciare nominale în suma de cor. 80.000— la cor. 733,020,50. Imprumuturile pe polițe de asigurare s'au urcat la suma de cor. 404,614,89 cu cor. 13,107— mai mult, ca în anul trecut, s'au reclamat cor. 87,054 și prin expirări și replătiri s'au achitat coroane 73,947—.

În legătură cu raportul, face directorul V. Thies — în senatul statutelor — următoarele propuneri:

a) din escedentele secțiunii I de coroane 10.556,86 și din al secțiunii II de cor. 5.222,64 să se doteze fondurile de garanție speciale, cu 15% adică cor. 1583,53 resp. 783,40, iar restul să fie rezervat pentru anii viitori.

b) escedentele rezervate din anul 1909 și anume cor. 4963,85 ale secțiunii II să se distribuie asemenea fondurilor speciale de garanție.

c) amăsurat celor cuprinse sub a) să se sorteze 8 titli de întemeiere pentru secțiunea I și 4 titli de întemeiere pentru secțiunea II, cari se replătesc dela 1 august n. c. începând.

După ce s'a luat la cunoștință raportul direcțiunii dl Simon Schmidt, membru al consiliului de cenzori conștată, că reviziunea făcută la institut a găsit în ordine registrele și bilanțul institutului, cari corespund tuturor cerințelor legii și contabilității, despre scrutarea casei, a efectelor și a capitalurilor depuse încă s'a convins consiliul de cenzori că sunt în perfectă ordine și propune a se da absolutoriu, atât direcțiunii cât și comitetului de cenzori.

Propunerile direcțiunii, cât și ale consiliului de cenzori s'au primit cu unanimitate.

În ordinea programului urmează — în sensul statutelor — întregirea consiliului direcțiunii și se realeg în direcțiune d-nii: L. Fabritius, vice-comite, A. Gottschling, director în pensie și N. Mangutiu, protopresbiter. Ascumenea se realege consiliul de cenzori constător din domnii: A. Beck, A. Fonn sen. și I. Lissai — prin aclamațiune.

În fine se sortează pe lângă intervențiunea membrilor I. Kessler și G. Willech — următorii titli de întemeiere: 1062, 952, 269, 108, 1058, 487, 415, 156, 1714, 1815, 1795 și 1183, cari se replătesc dela 1 aug. a. c. începând.

Teatrul Apollo. Azi, duminică, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte bogat și atractiv:

1. Ploaia de aur neașteptată (umoristic). — 2. Furia (dramă socială senzațională în 2 acte. — 3. Bandika trage la țintă (umoristic).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil. — Orchestra proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentățiilor d. z. dela orele 2 și trei sferturi — 11 noaptea.

Redactor responsabil: Atanasie Hălbușian.

Cumpărare ocazională de puști de vânat!

Lancaster, cu cheie 16 fl, Greener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl, Puști americane, țevă cu aruncarea patoanelor folosite 12 fl, Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl, *Drilling-, Browning* de 16 caib, Krupp eștor, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles-Drilling, Springer și Kierner, *revolvere, pistoale* se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânat: **RADO**, Budapest, IV/r., Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, Zeiss-, Götz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

Caut

in candidat sau practicant de notar

in cancelaria comunei Fofeldea, -- cu aplicare stabilă. Aureliu Millea, notar Fofeldea (u. p. Holcmány).

Publicațiune.

Târgul de țară se va ține în VINGA în zilele de 10, 11 și 12 Mai n. 1912. Proprietarii de vite se fac atenți, că pentru vitele aduse la târg să aibă pașapoarte în regulă, căci în caz contrar vitele lor nu vor putea fi primite în târg.

Mânarea porcilor este permisă.

Antistia comunală.

De vânzare

o vie frumoasă în Șiria, în localitate aproape de piața mare se află o casă de vânzare. Lămuriri dă administrația ziarului nostru.

Caut

un scriitor român

cu praxă pe lângă condițiuni favorabile. Sunt preferiți cei cari știu serie cu mașina. Condițiunile și praxa a se comunica direct.

Dr. Lucian Georgeviciu, avocat, Temesváras.

Un tânăr

află aplicare în cancelaria notarială din Borosboesárd. Plată lunară 80 cor. Ioan Lupșan, notar în Borosboesárd (up. Magyarigen).

Vând

6 drepturi de opțiune pentru tot atâtea acții dela „ALBINA” din ultima emisie. Reflectanții să se adreseze direct mie. Emilia Miclea, Módos (com. Torontál).

Un om

de bună încredere, deprins în lucruri de cancelarie advocațională caută ocupațiune, fie în cancelarie advocațională sau notarială, eventual ca supraveghetor la vre-o societate industrială și pe lângă un salariu modest. Adresa la administrația ziarului „Românul”.

De închiriat.

Este o casă cu etaj, edificii laterale pe intravilan de 800 st. în comuna mare: Mercina (Mercényi Ctt. Krassó). Nimerit loc pentru neguțători. Oferte la adresa: Terentius Bugariu preot militar Timișoara.

De vânzare

cu preț redus

o mașină de scris

un multiplicator și 5.000 coale hârtie concept, toate numai cu 250 coroane. Adresa Atanasie Rus, învățător în Bükkös (u. p. Teles.)

Gustați

Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințos.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în :: pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand atelierul meu de blănărie pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS” Timișoara-Fabric. Palatului orașului.

Cos. și reg. privilegiatele

Bandage pentru surpături

cu pelote de gumi pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, în toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corporale inferioare.

Ciorapi de gumi pentru agățături de arce și vine.

Mâni și picioare artificiale în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru mers și sprijinit (cărți).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. Aparate ortopedice pentru băieți și fetițe, precum și tot soiul de articli pentru sanatorii se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin o-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere gratuit și franco de către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și specialității medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov. Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878. Telefon 13-76.

ILIE STEFLEA

BLĂNAR

SIBIU-Nagyszoban Grosser-Ring nr. 19.

CEL MAI SIGUR ȘI MAI BUN : MAGAZIN PENTRU VARĂ : PARDESIE pentru DOMNI ȘI DAME, COJOACE (bunzi) PENTRU CĂLĂTORIE ȘI PENTRU ORAȘ, MATERII PENTRU MOBILE, COVOABE, BLĂNĂRII SĂ LE INCREDINȚAȚI RENUMITULUI BLĂNAR ILIE STEFLEA. — MAGAZINUL ESTE ASIGURAT : CONTRA FOCULUI :

GREȘESC FOARTE MULT

aceia cari în contra reumei, podagrei, înțepăturilor, sfâșierilor, durerilor de spinare și spate, dureri de oase etc. în locul

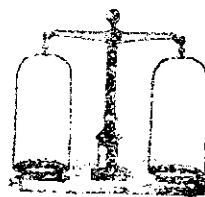
REPARATORULUI lui Kriegner

întrebuințoază imitații. Recomandăm urgent oricărui suferind de reumă și tuturor celor, cari sufer de boale amintite mai sus sau de receală și curente, că imediat să întrebuințeze veritabilul

REPARATOR a lui Kriegner

care se pregătește exclusiv în farmacia Kriegner Budapeste, Kálmán-tér, deci să se trimită scrisorile de comandă. Prețul unei sticle mici 1 cor., o sticlă mare 2 cor. Cu poșta 5 sticle mici franco 5 cor., sau 3 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este mai bun decât oricare spirit, deoarece el după o singură frecare vindecă și nu numai alină durerile, ci după câteva zile ele și încaz.

În lucrătorea electrotetnică și mecanică și institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monocentre și execuția brevetelor. Cântare de precizie pentru farmacia, drogarii și aurari. Instalări de lumină și sonar (clopotile) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C. Cantacuzino (România).

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare înconștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonica
execut tot felul de întreprinderi, transformări
de zidiri vechi, repararea de biserică române
și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
cât se poate de moderate. Comandă prinse
atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprin-
jinal on. public român semnez.

Cu stimă
Teodor Cioban.

Cine vorește rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciun & Veda din Lugos,

care dispune de căzânării mari
proprii în Bănat și Ardeal.

Birou de informații!

Comunică toate datele lipzite ale publicațiilor române
din provincie, în amănunțime, la domiciliu în
Budapesta sau

Birou de informații și Agenură românească.

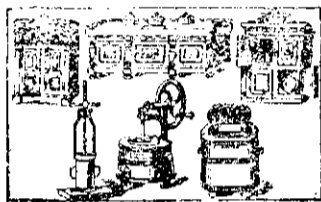
Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministere și la alte foruri, orice informații co-
merțiale și în general în orice cauză dau în
reștie de 2-3 zile, ori și mai rezolvând toate
chestiile în mod cel mai cinstit. Urgitez re-
zolvirea petițiilor. Vădese în persoană cu re-
ferențial cauzei și rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlocii comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapesta, Lajos-u. 141. H. 19.

STILLER JÓZSEF fabrică de dulapuri de ghiată brevetate :

Fabrica și biroul: Budapesta, VII., Kazinczy-utca 6/b. Telefon: 12-83.
(Mai înainte în Nagydíófa-u. 22).

Recomandă dulapuri de ghiată scutite prin lege, cea mai bună
construcție pentru răcirea berei, apei, untului, cărnii pentru trebuințe
gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru bolte
și cele mai noi condotoare. CATALOG ilustrat despre articolele anun-
țate mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu
aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Unicul proprietar :

Stiller József, BUDAPESTA, VII., Kazinczy-utca nr. 6/b.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag
atențiunea on. clienți, că fabrica mea de
dulapuri de ghiată, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte
fabrici de aceeași branșă, dar de dată mai nouă.

Cu stimă: STILLER JÓZSEF.

Telefon 357.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari vorese să zidească. Atrage atenția mai
departe asupra varului de prima calitate, ciment, țiglă, țevi
de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de ce-
ment pentru pavaj. — Produsele fabricii sale de ghips din
Baia-de-Criș le ține acuma în depozit desfășându-le cu prețuri
foarte ieftine. — Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: BRAUN N. ANTAL.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramfon ori cu fon în rate cu prețuri
întreite, când eu dau gratis un cu fon de concert
fiecărui care cumpără dela mine 15 plăci duplo
noui pentru 50 fl. Gramfon mare, pe lângă ga-
ranță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVALIE DE MANUFACTURĂ.

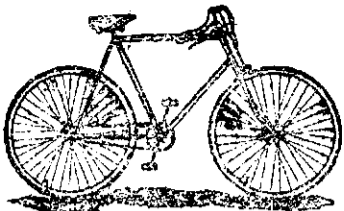
ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNȘTINȚEA ON. PUBLIC ROMĂ-
NESC, CĂ ÎN PRĂVALIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFFE,
DELAİN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATISTE ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE
CELE MAI NOU, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, COR-
SETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilară, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanții de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, petale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

marecomerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Primul atelier de biliarde din Brașov**MERTH JÁNOS**

Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de *billarde*, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

P. Bittenbinder

colorator de mătasuri, curățător chimic de băine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

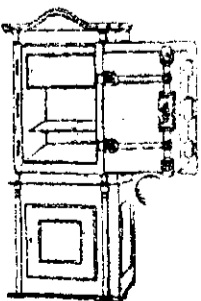
Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Pö-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, ori-ce haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă ori-ce fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor. Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

Fabrica budapestană de casse de bani**Gelléri și Schuller****BUDAPEST**

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și ai poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

ARAD, WEITZER-U. 13.**D-na SZALKAI ÁRMIN**

lucrează în timpul cel mai scurt în atelierul său de **BRODĂRII ȘI ALBITURI**, trusouri complete pentru femei, bărbați și copii, lucrate artistic și cu gust. — Brodării albe și colorate, lucrări cu aur, alb-turi, batiste, servete, millienuri, perini pentru divan, se află gata și se vând cu preț ieftin, — se află și nelucrate. Domnișoare se primesc spre instruire.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar

BRAȘOV,

Strada Mihail Weiss 10.

casa proprie.

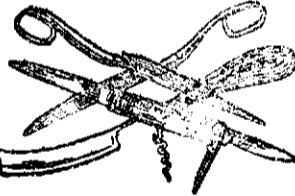
Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din streinătate.

**SERVICIU PROMPT!
PREȚURI SOLIDE!**

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfece de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădinar, bantage; legătură la curarea morburilor se efectuează prin oameni experți. Ciorapi de gumă, specialist pentru mână artistică, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efectuează garanție de oameni experți.

AVIZ!

Am onoare a aviza onoratul public, că a sosit în mare transport apa minerală de

malnaș

cea mai plăcută apă pentru vin.

Cu stimă

Rubinstein Mór, Arad.**Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!**

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestor stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să'i încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns încă a destăina aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și merburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreată și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **Dr.-ului PALOCZ**, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 18. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, cămurile sufletești i-se limitează.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindece deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începăturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și ospire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din erice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă) o de ajuns a se înălțura numai marea de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Salvatorul Ehrlich 696.

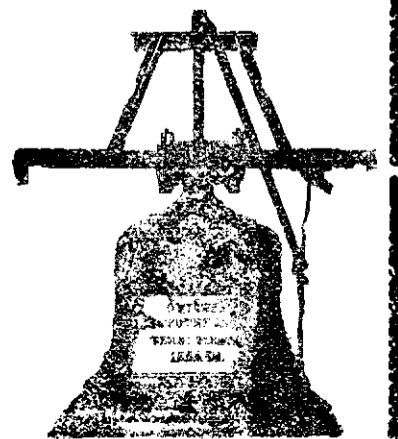
Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela I Neemve IV., Muzeum-körut 18.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONI NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de cănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura 5 și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Telefon 982.

Balog Sándor,cárnățarie și depozit de șuncă
de Praga.

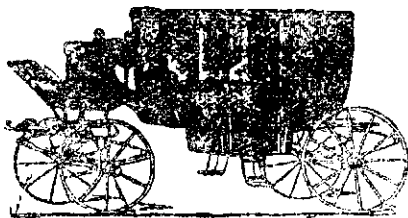
Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

Șuncă de Praga,calitatea cea mai bună,
fără os, care e cea mai
preferabilă comercianților,
— putându-se tăia
excelent.Recomandă diferite soiuri de cărnă-
țării cu prețuri ieftine — Catalog
trimite gratuit.Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui**Kovács István**

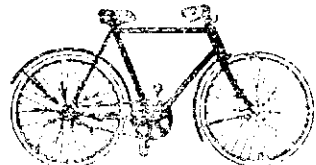
TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS

str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și au-
tocaroseriefurnizorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.Mare deposit permanent de tofelul de
trăsuri și calese noi și folosite.Atelier de reparatură. Ateliere de făuric,
rotarie și de instruit.**CUCHT HU**

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becht

DEPOZIT de renumite mașini PE
pentru cusut, de cârpit, ciorapi și breMAȘINI de cusut PHÖNIX și NI
MANN, biciclete STRYA și WAFFENși părțile constructive la mașini de cusut
biciclete cu prețurile cele mai ieftineATELIER pentru reparatură foarte bine a
jete, motor electric.PĂRTI CONSTRUCTIVE electrice, son
lămpi de lauzuar aparate de electrIN ATENȚIUNE: nu în agenți voiajor
asa prețurile sunt mai ieftine, cu firme
agenții acestora trimiși pe sate nu sta
nici o boțură.**PEPINIERELE
VÁSÁRHELYI & HAIDU**

BIHARDIÓSZEG.

Un milion vițe americane altoite cu și
fără rădăcini de 1 an și 2 ani.Cultivează și liferează cele
mai alese soiuri: *Komâne,*
Franceze și Ungare — Ser-
vește cu cele mai renumite
vițe de Delaware produ-
cătoare de cel mai fin și
bine plătit vin, recunoscut
în lume. — Comandele se
efectuează prompt și în ca-
litate inescapabilă ga-rantată, cu 30—40% mai ieftine ca la
toate pepinierele din Ungaria și România.
Vițele noastre toate sunt autentice, selec-
ționate, dezvoltate, cu rădăcini mari și vi-
guroase ca de 2 ani, lăstari crescuți peste
50—100 cm. și portafolii în perfectă stare
a sănătății, după cum testează certificatul
din *Catalogul* mai recent, care la cerere
se trimite ori și cui gratis și franco. —Este în interesul on. public, că fiind cererile foarte multe, să
grăbescă cu comenziile spre a putea avea varietățile dorite. La
cerere sunt rugați a ne arăta adresa exactă și că în care ziar au
ceiți anunțul nostru.**Singurul compactor român!**Am onoare a înștiința onor. public
din Arad și provincie, că mi-am aran-
jat atelierul cu cele mai moderne
mașini și material. — Execut pe
lângă *prețuri moderate*: cărți biseri-
cești, (Evangeliile, etc.) cărți școlastice,
cărți comerciale, tot felul de proto-
coale, cărți de legi, cărți pentru bibli-
otecă și tofelul de lucrări atingătoare
de aceasta branșă. — Sperând, că
onoratul public mă va cerceta și în-
curaje cu comandele, am ramas cu
deosebită stimă:**IUSTIN ARDELEAN,**

LEGĂTOR DE CĂRȚI.

ARAD, WEITZER JÁNOS 13.

(Vis-à-vis de postă)

Salon de haine bărbăte**J. Schneider, Abt.**

Hermannsplatz 8, etajul I

Palatul Habermann. (Nagyszet)

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de an
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firme**TRISKA J.****Cluj — Kolozsvár,****Strada Bartha Miklós 14.**

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

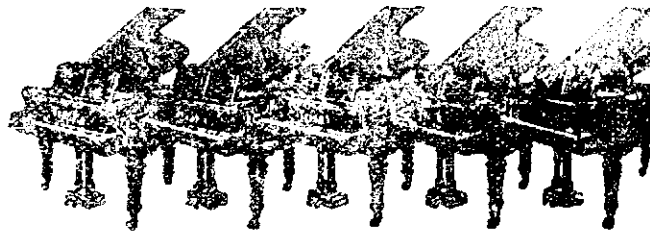
Are în depozit pianele: Schledmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl

Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

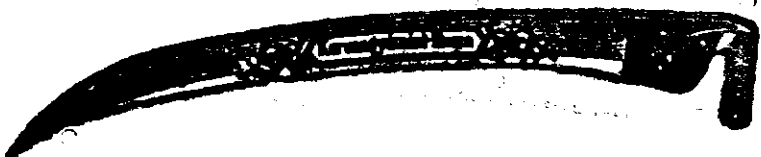
cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

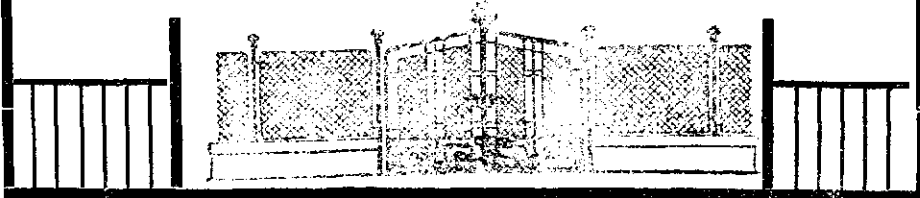
bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.**Pásztori Sándor,** fabrică de împletituri, matrațe din sârmă și rolete de fier.

Brașov-Brassó, Strada Spitalului 32.

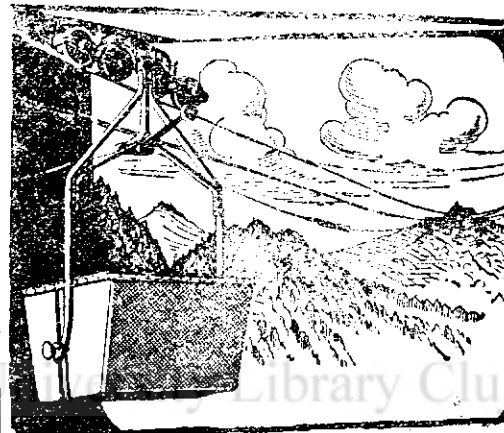
Orilaje și porți fabricație proprie, execuție simplă și frumoasă, matrațe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu matraț cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri și grădele pentru mori și fabrici, pentru scopuri economice și de gospodărie. — Coșuri de sârmă, gratare, sârmă împletită, obloane, cotețe și alte lucrări de branșe, se execută pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI, PALOTAI-UT 15—II.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânhii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

Ingrijitivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esecchiană de ajutorare Reciprocă”.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21—80 ani pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxă de cazurile de moarte, deja după un an de membru i se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membru prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. După 3 ani de membru toate plătirile se pot sista, rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică — Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 13 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membru rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membru, solvim eredităților suma asigurată.

Licidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15,000 cor. și peste 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

ASOCIAȚIA ESECCHIANA DE AJUTORARE
Direcțiunea pentru Ungaria:**Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I. emelet.)****Pentru bolnavii de stomac!**

Tuturor carl suferă de stomac, fie în urma recelii, ori-că și a prea încărcat stomac, fie că n'are poftă de mâncare, ori mistuire greu, ori-că și-a stricat stomacul a mâncări prea reci, ori prea ferbinți, prin o viață nevegulată, având astfel catar stomac, cărcel, dureri, mistuire grea, le recomandăm:

Vinul aromat Hubert Ullrich,

primul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală.

Acest vin aromat este pregătit din buruienii de leac și din vin bun, crește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat înăștește vîrile și intrând în sânge are calitatea de al renoi.

Prin întrebunțarea la timp a vinului aromat se vîde că toate morburile. Astfel nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptoame, ca dureri de cap, răgăieli, arderi stomac, car: obvin la boalele crozice de stomac, — toate dispar după o scurtă înăntare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitări inimă, insomnie, suirea sîngelui în ficat, hemoroide, se vîde că sigur prin vinul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărtând din stomac și intestine, vîrile stricacioase și de prisos.**PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA,** toate sunt urmările unei grele mîri, a unei formări defectuoase a sîngelui și funcționării neprielnice a ficatului, astfel de persoană se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții slăbite. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează mbarea materiilor în stomac, influențează formarea sîngelui, calmează nervii și slăbiciune. Multe scrisori de mulțumită și recunoștință dovedesc pe deplin aceasta.

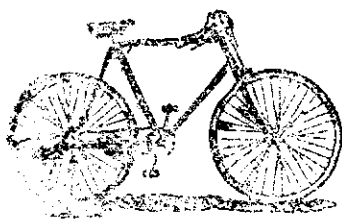
Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane farmaciile din Arad, Aradu-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Egkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Zifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjanos, Szemlak, Zifalva, Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyi, Kurtics, Ujszentanna, Pankota, Sillirgyia, Taucz, Szlatina, Baja, Kaprucza, Glogovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenán, Zsadány, Szent-András, Kis-Beckerek, Zifalva, Temesvár.

Trimít de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării.

Să cereți expres:

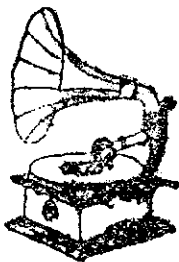
Vin aromat »Hubert Ullrich!«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 0, esență de vin 100-0, Glycerin 100-0, Vin roșu 240-0, zaná de lătăiș 150-0, șreșe 320-0, Anis rădăcină americană, á 100. — Din aceste se face mistura

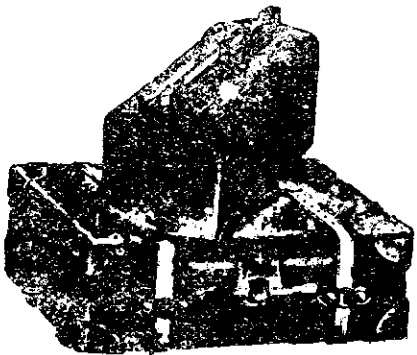
Dacă pentru banii d-tale
 vorești să cumperi marfă bună
 ! pe lângă plătiri în rate !
 și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolvere,
 sau orice geamantano pen-
 tru călătorie acestea să le
 cumperi în **ORADEA-MARE**
 piața Szent László în prăvălia
 lui

Kalenda János

unde se află singurul magazin de renu-
 mitele biciclete HELICAL și PUCH. Tot
 aci se mai află și mașini de frământat
 „IDEAL”, precum și mare atelier pentru
 : : : :
 reparaturi. : :

Prăvălie nouă!

PREVARITURA és MANDL

PRĂVĂLIE DE ARTICLI DE MODĂ PENTRU
BĂRBAȚI ȘI FEMEI, PRĂVĂLIE DE ALBITURI

BISERICA-ALBĂ (FEHÉRTEMLÓM) str. Vásár nr. 68.

Aducem la cunoștința on. public din BISEERICA-ALBĂ
 și jur, că în magazinul nostru de articli de modă
 pentru bărbați, femei și de albituri se capătă
 următoarele mărfuri excelente și moderne cu prețuri
 fixe foarte ieftine:

ARTICLI PENTRU BĂRBAȚI: cămeși albe și în culori,
 pantaloni albi, gulere, manșete, cravate, năfrâmuțe, mănuși de
 ață și de piele, cioropi, bastoane, ploiere, tabachere, pungii, etc.

ARTICLI PENTRU FEMEI: cămeși, halaturi, gulere brodate,
 năfrâmuțe, ciorapi, rocuri brodate, mănuși de ață și de piele,
 ploiere, parasole, corsete veritabile franceze, voaluri pentru mi-
 rese și pentru față, reticule, jupoane, șorturi.

ARTICLI MĂRUNȚI: dantele, toffelul de mătăsuri pentru
 decoruri, precum și toffelul de articli mărunți.

Cu prilejul expoziției industriale din Lugoj premiat
 cu cel dintâi premiu cu „DIPLOMA DE ONOARE”.

TÓTH ELEK

Turnătorie de fier și
 metal, țesătorie de fer
 și fabrică de mașini

TELEFON nr. 22. LUGOJ - LUGOS TELEFON nr. 22.

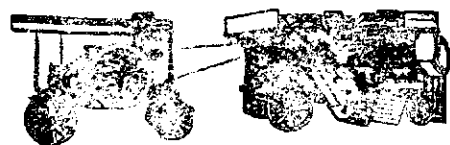

Ain onoare a atrage atențiunea on. pu-
 blic asupra fabricii mele de mașini
 economice în legătură cu noua mea fa-
 brică de lăcătușerie și de cumpene.
 Primese spre reparare ieftin și în vreme
 scurtă toffelul de mașini economice,
 mașini de imblătit,
 locomobile, părți
 de mașini, motoare
 ori străformarea
 lor, mori, cazane,

cumpene, pompe, tulumbe, etc. Indreptarea osiilor mașinilor
 de imblătit, etc. Benzin, motoare, absorbitoare de gaz pen-
 tru oleu brut, ori transportarea părților alcătuitoare în
 timp scurt, cu prețuri convenabile. Totodată recomand pân-
 zele mele de fir, din fir negru ori zincuite, în orice mărime
 și cantitate, cu prețuri ieftine de fabrică. La dorință servese
 cu prospecte și planuri gratuite.

Fabrică și atelier de reparatură pentru cumpene.

Mare magazin de mașini
 : : economice : :

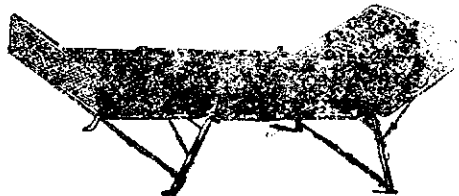
Agentura fabricii de ma-
 șini a căilor ferate un-
 gare. Vânzare demotoare

Mai de multe-ori premiat cu medalie de aur
 și argint.

PROHÁSZKA JÁNOS

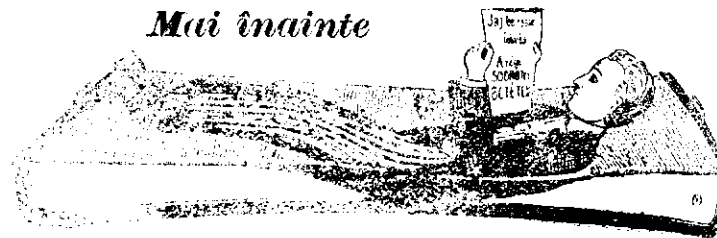
FABRICANT DE MOBILE DE FER ȘI DE ARAM

Budapesta, VI., str. Gróf Zichy Jenő nr. 46

Dormițiul sănă-
 tos lungeste
 viața!

Mai înainte

De prezent

Aparat ușor și veritabil de aramă, liber de insecte și de praf cor. 18-
 Matrățe de sistem vechiu, cu corzi așezate se reparază ieftin.
 Matrățe cu corzi din fier Cor. 17-
 Paturi de fier cu decorație de aramă, cu matrățe din fier 32-
 Paturi de aramă cu matrățe din fir bun 72-
 Paturi de fier cari se pot închide, cu 3 matrățe 17-
 Matrățe de fir cu cadre de fier, executate bine 11-
 Matrățe de fier în cadre de lemn 7-

Vânzare de mobile de fier și aramă cu prețuri foarte ieftine